

СУЧАСНА УКРАЇНА

Орган української визвольної думки

Ціна 50 ч. пф.

UKRAINE TODAY
Ukraine von heute
Ukraine d'aujourd'hui

Adresse: «Südasien»
München 2
Karlsplatz 8/III (Telefon: 56-667)
WESTERN GERMANY

Herausgeber: Wolodymyr Stadiw

Druck: „Logos“,
München 8, Rosenheimerstr. 46 a.

Рік IV.

Мюнхен, 12. 9. 1954

Ч. 18 (95)

Незакінчена драма

Вранці 1 вересня 1939 р., о годині 5,45 почався другий акт великої і ще незакінченої драми, який офіційне ім'я — світова війна, друга з черги в нашому сторіччі.

Як сарасвський постріл 28 червня 1914 року, так і т. зв. «Данцігський інцидент» послужив тільки формальною причиною для «великого порядкування». Воно назрівало довгими десятиліттями і силою закономірності мусіло прийти.

Кажемо — силою закономірності, бо такий уже порядок нашої планети, принаймні дотепер, що докорінні зміни суспільно-економічного устрою і політично-державної структури людства завжди приходили в супроводі симфонії зброї і на тлі заграви від палаючих матеріальних здобутків старого ладу. Може причина — в недосконалості людського роду, може так і треба, щоб старе йшло з димом пожеж, а нове родилося в морі крові.

Дивлячися сьогодні з малої перспективи, якою є п'ятнадцять років, що ділять нас від початку другої світової війни, чи з тієї більшої, яка нараховує вже сорок років, ми ще не в силі сказати, чи велика драма людства (з нашого сучасного і суб'єктивного погляду) закінчиться трагедією, чи «harpu end-ом». Саме в нашій дні сягає кульмінаційного пункту конфлікт драми і швидко її наступний, третій акт вирішить її характер.

А все ж те, що ми пережили дотепер і що дозріває в нашій дні, можна розцінювати як великий прогрес. Людство вирвалося з обіймів колоніалізму і визиску людини людиною і стоїть на шляху шукання кращого і справедливішого порядку; воно ввійшло в епоху рівності національних спільнот і соціальної справедливості.

З цього погляду можна вже навіть говорити про здобутки у формі заміни штучних і накинених багатонаціональних державних конструкцій минулого сторіччя органічними спільнотами — народами, повну політичну еманципацію яких саме прискорили і формально завершили перші два акти драми, роблячи національну незалежність нарізним каменем нового порядку.

Бо хоча формально визнання цього принципу всім сьогодишнім людством ще не на всіх географічних широтах відповідає фактичний зміст, проте нема вже ні одного прогресивного уряду і справжнього державного мужа, який зважився б заперечити правильність і справедливість цієї засади.

Але на цьому великий злам ще не може закінчитися.

Крім приділення властивого місця і ролі спільноті вищого порядку — народам, вони мусять бути визначені і місце людини. Останній бій буде ведений саме за те, чи в ієрархічній драбині людських цінностей перше місце займає індивідуум, чи дивідуум. Чи це буде Божим духом оживлена, сповнена гідності вільна людина, чи фетишам і доктрині підкорена людська маса.

З погляду українських національних інтересів дотеперішній перебіг великої драми дає нам в остаточному балансі здобутки. Так, вони скроплені кров'ю і сльозами мільйонів, але в них і через них зродилася наша підметність. В їхньому жорстокому плесі, неначе в дзеркалі, ми впізнали наше віками неволі затерте національне обличчя, ми віднайшли себе і пережили велику наснагу відродження.

Ніхто не знає, коли виб'є година початку наступного акту драми, але ми всі відчуваємо, що перші два акти ніяк не закінчені; вони навіть ще не накреслили схеми майбутнього співжиття народів, вони лишили відкритою справу мільйонів, що перебувають у неволі фетишу і доктрини, неволі, яка сьогодні загрожують всьому людству.

Закінчення великої драми людства нашого століття і вирішувальний бій ще перед нами.

орт

Чому співпраця з АКВБ шкідлива

Справа співпраці кіл УНРади з незмінно, за своїм наставленням сдвоєдним-аміканським комітетом визволення від большевизму — АКВБ перебуває в стадії постійного оформлення, і на цьому відтинку ми будемо спостерігати ще не одну зміну. Оскільки вся діяльність цього американського комітету призначена в першу чергу для того, щоб нагнути еміграції поодиноких націй Східної Європи до концепції збереження хай ніби федеративної і демократичної, але все таки російської імперії, — питання вихідних позицій середовища УНРади, які спонукали її до співпраці, не зважаючи на принципово не прийнятне для нас, тільки протирежимне наставлення американців із згаданого комітету, викликає і викликати буде громадський інтерес.

Останньою цією позицією спробував оборонити головний редактор «Українських Вістей» (див. ч. 67 від 22 серпня), перерахувавши аргументи, які спонукали УНРаду послати своїх людей до радіо «Ліберейшен» і перевести вступлення певної кількості наших науковців до російського Інституту вивчення СССР.

Насамперед шановний автор указує на те, що радіо «Ліберейшен» — це «виключно підприємство американців». Далі він оповідає, що «Американський комітет запропонував УНРаді покористуватися його тутешньою радіовисильнею для пересилань на Україну». «УНРада, — читаємо далі, — поставила вимогу, що тематика українського радіомовлення... буде засновуватися на свобідному зображенні української боротьби за державну незалежність у минулому і тепер. Це домагання виразно і рішуче відзначено в письмовому документі, переданому управі Американського комітету. Правда, в перебігу заготовлювання матеріалів для майбутніх пересилань і зв'язаних із цим переговорів американці не завжди з усією точністю додержували згаданої вимоги. Але нарешті рішуча постава УНРади перемогла. Українська сторона, — певняє далі автор, — зберегла за собою становище повноправного партнера, який співпрацює з комітетом і редакцією пересилань і який застеріг за собою міродатний вплив на персональний добір української секції... Чи можна, запитує він вкінці, вважати це «схваленням політичної непередішенської концепції і разом з тим шкодою для української визвольної справи?»

Отож, на жаль, мусимо вважати співпрацю з Американським комітетом за дію по лінії непередішенської концепції, бо об'єктивно вона такою є, незалежно від суб'єктивного ставлення деяких українських учасників цієї співпраці.

АКВБ супроти українців не був льояльним

Не можемо і не сміємо забути, що Американський комітет від початку свого заснування цікавився фактично тільки російськими емігрантськими групами і давав підтримку тільки їм установам. Завдяки цій підтримці бібліотека російського інституту в Мюнхені придбала велику кількість книжок, і тепер цей факт служить американцям за аргумент, чому при цьому інституті мають працювати теж неросійські науковці. Отже американці механічно визначили співпрацю українців у «версійських» рамках. Американський комітет не знав і не хоче знати, що за кордоном існують високі українські школи, наукові установи, кадри науковців. Він знає тільки російський інститут, до речі, куди слабший під поглядом наукових сил.

Американський комітет теж не дуже рахувався з існуванням українського політичного світу. Коли перші пропозиції в бік українців увійти до російського КЦАБ-у не увінчалися успіхом, одного дня вирости під опікуничим оком представника Американського комітету аж шість партій, за якими стояло дослівно

двадцять і кілька нікому невідомих дільських бідаків. Так звана гулаївщина мала стати речником українців, і ця політична диверсія, побудована на таборовій нужді й організована при допомозі росіян, являє собою найдосаднішу візитівку для кіл Американського комітету. До політичної диверсії не додумалися б навіть наші жорстокі нацистські вороги. Її шляхом пішли без вагання «визволителі» з Американського комітету.

Коли виявилася вся гротесковість ставки на гулаївщину, почався рух з запереченням Союзом Земель Соборної України — Селянською Партією, що нагло почав робити з'їзди і виступати в ролі пересмика традиції УНРеспубліки. Цій конкуренції кола УНРади, мабуть, уже не могли ставити чола. З певними торгами, обіцянками і надіями УНРада пішла теж на шлях співпраці. Американський комітет її полегшив настільки, що замість чоловічого наступу, замість зразу творити політичний центр «непередішенства», він почав манити можливостями радіостанції.

Автор з «Українських Вістей» пише, що радіо «Ліберейшен» — це виключно американське підприємство. Чому ж тоді співробітників цього радіо не набирали так, як набирали працівників «Голосу Америки»: по одному, індивідуально і приватно? Чому Американський комітет вважав потрібним, — як автор пише, — запропонувати УНРаді покористуватися його радіовисильнею для пересилань на Україну?»

ПОВІДОМЛЕННЯ

ПРЕЗИДІЇ «АСОЦІАЦІЇ ДОСЛІДНИКІВ СОВЕТСЬКОЇ ТЕОРІЇ Й ПРАКТИКИ В НАЦІОНАЛЬНИХ ПРОБЛЕМАХ»

Подасмо до відома українському громадянству, що 19 серпня 1954 р. в Мюнхені відбулася нарада українських науковців-советознавців. На нараді стверджено, що сьогодишня дійсність вимагає наявності української незалежної клітини советознавчих дослідів.

У зв'язку з цим нарада перетворилася на фундаментальний збори советознавчого об'єднання, яке названо «Асоціацією дослідників советської теорії й практики в національних проблемах». Збори вибрали тимчасову президію асоціації в складі:

проф. Юрій Бойко — голова, проф. д-р Василь Орелський — учений секретар і ректор УТГІ проф. д-р Петро Савицький — керівник фінансового реферату.

Асоціація вивчатиме всю складність національно-розвиткових процесів на теренах СССР, советську теорію національного питання, советську національну політику серед повоєнних Росією народів в СССР, в сателітних країнах і у вільному світі, національні стосунки в СССР, зокрема форми й вияви замаскованих чи явних суперечностей в інтересах та взаємовідносинах між народами національно-поневоєними і російським. національно-визвольну боротьбу поневоєнних Росією народів.

Виходячи з дослідження наявного стану на теренах СССР і з вивчення історичних та культурних традицій народів, з геополітичних особливостей їх, асоціація зокрема шукатиме об'єктивних підстав для визначення тих міжнародних комплексів, що виникнуть по поваленні російсько-большевицької імперії.

Асоціація особливо багато уваги приділить вивченню національно-розвиткових процесів в Україні, студіюванню всіх особливостей нинішнього національного гноблення українського народу і всіх виявів його визвольної боротьби.

У вивченні перспектив майбутньої самостійної української держави буде звернено увагу на перспективи її між-

АКВБ не визнає державного становища України

Отож Американському комітету йдеться про те, щоб це не він, а саме українські політичні кола говорили до українців, але так, як він собі цього бажає. «Українські Вісті» пишуть, що УНРада поставила вимогу, щоб українські радіомовлення йшли по державницькій лінії і що це було з'ясоване в окремому письмовому документі, переданому управі комітету. Це добре.

Але відомо, що Американський комітет не відповів на цю вимогу ніким письмовим документом, отже цієї вимоги УНРади фактично не прийняв.

Натомість мало місце усне домовлення між представником УНРади, Миколою Лівницьким, і тодішнім урядовцем комітету Дісом, на підставі якого УНРада могла сподіватися, що певні державницькі нотки в радіопередачах українською мовою будуть Американським комітетом толеровані. Як мало ця домоварта (складена, до речі, з дрібним урядовцем комітету), показує факт, що незабаром після приступлення до праці в радіо людей з УНРади цього урядовця зняли з роботи і на його місце прийшов інший, який, як пишеться в «УВістях», «не завжди з усією точністю» додержувався вимог УНРади. Тепер прийшов до праці з українцями в радіо вже третій з черги урядовець американського комітету, і справи ніби покращали. Редактор «УВ» запевняє, що українська сторона зберегла за собою становище повноправного (Далі на 2 стор.)

народних культурних, господарських і політичних пов'язань, зокрема на форми продовження відвічних зв'язків з культурою й економікою Західної Європи. Асоціація надаватиме перевагу підсоветській тематичі з років після останньої світової війни.

Основниками асоціації стали: профекан філософського факультету УВУ проф. Ю. Бойко, доцент Іван Кошлівець, проф. д-р Борис Крутицький, профекан юридичного факультету УВУ проф. В. Орелський, письменник Михайло Орест, колишній ректор Віленського і Українського вільного університетів проф. д-р Юрій Панейко, доцент інж. Дам'ян Пеленський і ректор Українського технічно-господарського інституту проф. д-р П. Савицький.

Безпосередньо по проголошенні факту створення асоціації до співпраці приєдналися Всес. і Впр. прелат проф. Петро Голінський — генеральний вікарій АВ у Німеччині, декан філософського факультету УВУ проф. Володимир Державин і доцент д-р Лев Ребет. Надходять додаткові зголошення.

Хоч до складу асоціації належать лише особи, що не ввійшли в Інститут вивчення історії і культури СССР при АКВБ, однак збори засновників уважають доцільним і бажаним приєднання до асоціації і тих советознавців, які працюючи в згаданому інституті, хочуть через асоціацію прислухатися скріплено незалежних позицій українського советознавства.

Засновники асоціації склали в Мюнхені візити достойникам обох українських церков і в ЦПУЕН і знайшли цілковите зрозуміння і моральну підтримку...

...Всім особам та інституціям, зацікавленим у справах асоціації, слід звертатися на адресу:

Prof. Dr. W. Oreletzkyj, ZPEUN,
München 2, Dachauer Str. 9/II
München, 20 серпня 1954 р.

Президія АДСТПП:
проф. Ю. Бойко, проф. В. Орелський,
проф. П. Савицький

Чому співпраця з АКВБ шкідлива

(Закінчення з 1. стор.)

ного партнера». Як довго вона його зберігатиме?

Американський комітет не зріє своє непередішенське політичне, тобто політичне, яка трактує ССРСР як російську імперію, в якій українська нація творить окрасу національну меншину. Йому йдеться про протибольшевицьку, тобто протирежимну діяльність, а зовсім не про визволення держав неросійських націй з-під контролю Москви. Цієї політики Американський комітет зовсім не зріє, і «приватні» домовлення представників УНРади з політично зовсім не міродатними урядовцями комітету цього факту скасувати не годні. Вони зрештою ніяк не можуть рівноважити грубу нельояльність представників комітету супроти українців, що виявилась у творенні політичної диверсії з гулавіщиною або останньо навіть у ламанні новим урядовцем комітету домовлень з УНРадою. Яка гарантія, що ці домовлення будуть тепер лояльно виконуватися? Яка гарантія, що державницькі радіомовлення, набрані на тасьму, будуть фактично пущені в етер, коли цих радіомовлень тут не чути (радіомовлення інших редакцій, зокрема російської в Європі можна чути), а техніка висилання радіопередач не контролювана українцями? Історія вже записала в минулій війні випадки, коли небажані радіопередачі малих народів були великими їхніми протекторами таким тихим способом «конфісковані».

Чи українські редактори радіо «Ліберейшен» будуть говорити, коли заторкнуті питання нашої державності, «до стіни», напевно не знати. Але коли б навіть до цього не дійшло, все таки їхній самостійницький голос буде виходити з всеросійської бочки, і американці з комітету будуть мати в своєму єдиному дієвим-ськму букеті теж «сепаратистичну» квітку. Найвища бо позиція, яку українці можуть добути в рамках накиненої їм і ними мовчки прийнятої непередішенської лінії, це позиція «сепаратистів», толерованої політичної групи у «всесоюзній» скалі. А це не личить представникам державної нації, це позиції, об'єктивно негідні і невідповідні до наших політичних досягнень.

Зрештою радієва служба українців у рамках непередішенства, яке Американський комітет накидає як обов'язкове. — це тільки одна ланка діяльності цього комітету, ланка не найсуттєвіша. Не суттєвою теж є діяльність Інституту вивчення ССРСР, до якого дали себе затягнути деякі наші науковці.

Інститут не наукова, а політична установа

Насамперед — є великим непорозумінням вважати інститут будь-якою дослідною установою. Вистачить переглянути публікації цього інституту і стане ясно, що маємо до діла з низького рівня публіцистикою на користь російського імперіалізму. Видрукувані матеріали — це здебільша ніяка наука. А вже зовсім очевидним непорозумінням є твердження «УВ», що «для успішної боротьби з большевизмом потрібне знання його основ, які можуть дати систематично і організовано та планоно ведені студії в рамках згаданого інституту».

Бідні були б американці, коли б вони при черпанні знання основ большевизму були здані на студії мюнхенського інституту!

Досліди і стеження за розвитком в ССРСР ведуться на Заході на велетенську скало, людськими і матеріальними засобами, що безконечну кількість разів перевищують усе те, що не тільки інститут, але вся східноєвропейська еміграція могла б дати. Смішно думати, що певна кількість стипендіатів і кілька сталих працівників інституту могли б при найкращій волі дати щось помітніше в своїх дослідах, а це просто тому, що апарат інституту не доріє до таких завдань. Зрештою робота інституту — це тільки дублювання роботи робленої і вже зробленої іншими дослідними апаратами.

Що діяльність інституту не має нічого спільного з «систематичними і організованими та планоно веденими студіями», показує спосіб набору українських стипендіатів і робітників радіо. Стипендію отримав кожний, хто зголосив ту чи іншу тему з життя в ССРСР і дістав підтримку українських «посередників» з-поміж науковців з кіл УНРади. Американський комітет просто списує стипендіями. Правда, ці стипендії тільки на три місяці; далі, зрозуміла річ, тематика для наукових праць швидко вичерпається. Що буде тоді? Куди включити автор «громаду нашої старшої та особливо молодшої інтелігенції, що марнується на фізичній роботі в США»?

Отож вигляди на «включання» не над-

то світлі. Весь адміністративний і сталий апарат інституту віддана обсаджений росіянами, бо це ж з походження їх інститут, і американці зовсім не збираються звільняти російських працівників на те, щоб зробити місце українцям. Масове обдаровування стипендіями зовсім не ворожить сталого zatrudнення. Воно радше подумане як засіб «приручити» українців, впровадити якнайбільшу їх кількість у коло свого впливу, щоб потім вибрати з-поміж них осіб, найбільше придатних для плянів Американського комітету.

Ще не почали як слід працювати українці в рамках цього комітету, а вже масово випадки звільнення з політичних мотивів, і то з мотивів, які були загально відомі ще перед прийняттям згаданої особи до праці в радіо. Виглядає, що прийнято її саме на те, щоб незабаром звільнити і цим способом замкнути людині можливість привинцювати критикувати роботу Американського комітету. Бож людина принцип уже зламала...

Скільки таких звільнень ще буде, знати не можна. Але цілком певним є те, що всі працюючі на фізичних роботах інтелігентні не будуть втлнені, хоч автор в «УВ» і впевняє, в коло працівників інституту. Натомість можна припускати, що кількість стипендіатів буде дедалі маліти. Тематика буде вичерпуватись, вичерпатимуться теж і стипендіати. Щоб дати якусь добру річ, треба працювати в даній ділянці систематично. Система стипендіатів, даваних на короткий час для написання праці, абсолютно не сприяє ростові нашого наукового потенціалу, бо для вирощування людей науки треба уможливити їм постійну студію предмету, і тільки після років праці можна очікувати більших результатів.

З В Е Р Н Е Н Н Я

ГРУПИ УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВЦІВ ДО УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЙНОЇ СПІЛЬНОТИ НА ВСІХ КОНТИНЕНТАХ ВІЛЬНОГО СВІТУ, ДО УКРАЇНСЬКИХ ПАРТІОТІВ, ПАРТІЙНИХ І ПОЗАПАРТІЙНИХ, ДО ВСЬОГО НАЦІОНАЛЬНО-СВІДОМОГО УКРАЇНСЬКОГО ГРОМАДЯНСТВА НА ЕМІГРАЦІЇ

Шляхом тяжкої і зтяжної боротьби іде український народ до своєї величюї мети — самостійної соборної української держави. Цей шлях ясно позначений кров'ю тих, що впали зі зброєю в руках на полі бою, загинули в глухих казематах, під катівськими тортурами.

На крутім жертвним шляхом до нашої визвольної мети не бракувало і скромних трудівників духу, діячів пера і творчої всеосаяної думки. Зокрема українська наука довгими десятиліттями в лабораторіях і бібліотеках, в кабінетах і на наукових з'їздах невпинно змагалася за те, щоб створити велику вартості на потребу своєї нації. Грушевський і Франко, Грінченко і Гнатюк, Єфремов і Зеров, — всі вони воліли терпіти матеріальні труднощі, погорду з боку сильних світу цього, але не ставали на службу чужим інтересам, гордо несли прапор науки, дослідженням об'єктивної істини розкривали священні права української нації на самостійний розвиток.

В своїй діяльності вони спираліся на моральну і матеріальну підтримку українського громадянства. Це давало їм змогу жити, творити, збагачувати скарбницю національного духу і своїми осягами прославляти українське ім'я у світі.

Сьогодні більше, ніж будь-коли, відчувається пекуча потреба підтримання кращих традицій нашої науки, її незалежності. Бо коли непохитною істиною є, що ніхто не збуде нам нашої держави, якщо ми самі не заходимося коло того будування, то також є очевидним, що ніхто нам не збуде нашої власної духовності і нашої науки, як частки тієї духовності.

Є такі ділянки національно-визвольного змагу, де наука несе почесний обов'язок дорадничі і помічничі, де наука аналізує обставини боротьби і сумлінно, безпристрасно, прожектором розумового зусилля освітлює майбутнє, творить прогнозу. Дуже важливо, щоб це вивчення і ця прогноза стояли в тісній зв'язку з усім багаточисним історичним досвідом нашої нації. А цей досвід каже, що першим історичним ворогом України вже від довгих століть є московський імперіалізм і що сьогоднішня його форма — большевизм — є тільки одним з історичних виявів російського імперіалізму. На еміграції большевицький імперіалізм має свого двійника в російських еміграційних групах і партіях, які мріють по поваленні большевизму зберегти непопущим східній євразійський імперіальний колос.

Завданням української незалежної науки є з усією потужністю дослідної думки, з цілковитою повнотою і безкомпро-

Автор з «УВ» сподівається, що співпраця з Американським комітетом «підсилить українську акцію спротиву» і «поширить українські впливи на формування американської політичної думки».

Хорони нас, Боже, від того, щоб ми відси, з еміграції, підсилювали будь-який спротив. Питання спротиву полішійшим нашим братам на батьківщині; а коли конче хочемо його підсилити, то підсилюймо його не звідси, а тільки там. Ми не можемо заохочувати наш народ до ще більших жертв, ніж він уже несе, бо робити це під сучасну пору насамперед не політично, а до того робити це відси, з еміграції — неморально. Неполітично і неморально зокрема тоді, коли це має робитися за допомогою засобів установи, яка ставиться до наших самостійницьких змагань неприязно.

УНРада врятувала непередішенство. Щодо впливу на американську політичну думку, то даремно шукати можливостей впливу там, де ця думка на нашу шкоду вже передішена. Українці могли мати вплив на американську політику, якби вони не пішли ні на яке, тепер уже навіть трохи замасковане «непередішенство» Американського комітету. Більше того, було відомо (УНРаді теж!), що в разі неучасті в працях комітету українців цей комітет буде перебудований, бо діяльність цього комітету з його дотеперішнього скерування не виправдується, його база не прийнятна і витрачені ним гроші не дали успіху. Приступлення УНРади до співпраці з Американським комітетом урятувало його і врятувало «непередішенство». Запевнення кіл комітету, в бік фундаторів, що українці працюють, що певні «помірковані» кола пішли б на співпрацю, але їх стримують «сепаратисти» і т. д., начебто мали підставу. «Помірковані» кола пішли за вимогами комітету, а наш автор в «УВ» називає це «компромісом».

В чому ж полягає цей компроміс? «З початком 1953 р., — пише автор в «УВ», — Американський комітет запропонував

українцям співучасть у праці інституту. На це УНРада відповіла проєктом створення у ньому окремих національних секцій. Більше року велися переговори... Коли ці переговори виявилися безуспішними, треба було шукати компромісового виходу». Вихід знайдено ніби в тому, що до наукової ради інституту ввійшла відповідна кількість неросіян, так що росіяни тут не переважають. Натомість в управі і адміністрації інституту все сталося, за винятком прийняття одного українця, майже без ніякої зміни.

Але і не в цьому суть справи. Не розв'язало б її і те, якби і в управі українці чи інші неросіяни були в більшості. Суть справи у «всесоюзному» принципі побудови інституту, суть у тому, що українські політичні кола, кола УНРади, погодилися на те, щоб робота йшла не за національним поділом, а всуціль, «всеросійськи»: двоє росіян, двоє українців, а там ще білорус, татарин, вірменин, одним словом — всі народи великої російської імперії.

В цьому місці УНРада (бо про поодиноких людей, редакторів чи науковців тут не йдеться) зламала основне табу нашої політики — принцип самостійності. Не тим, що вона його засадниче вилекла, а тим, що, йдучи на непотрібні компроміси, вона його тактично знехтувала. Тим то твердження, на яке нарікає автор «УВ», що УНРада погодилася тимчасово працювати в рамках «всесоюзних», слід, на жаль, вважати об'ґрунтованим.

Даремно автор натякає в наш бік на те, як то «вигідно сидіти за тимчасовими принципами і ідей, виключаючи себе їх чарами». Послідовники «непередішенської» політики Американського комітету тим часом ніяких невигід не знають. Але можна шановного автора запевнити, що часом в обороті принципів і ідей доводиться сидіти не вигідно. наприклад, у тюрмах і концтаборах, а іноді полягти навкі. Принципи і ідеї варті цього (—ет)

ких аномалій і загрожує розривом між українським громадянством і нашою наукою. Завданням асоціації є усувати можливість такого розриву.

Сьогодні гурт науковців, які вибрали важкий шлях творення незалежного соєвостознавства, є невеликий. Але ми не сумніваємося, що нас стане більше, бо творення асоціації лише щойно почалося. Ми віримо, що при умові широкого підтримки з боку українського громадянства наш почин може розростися у СПРАВУ ВСЕНАЦІОНАЛЬНОЇ ВАГИ.

Тому звертаємося до українських партіотів-активістів, партійних і позапартійних: створіть нам можливість віддати всі сили нашого розуму для нашої нації!

Створіть ФОНД УКРАЇНСЬКОГО НЕЗАЛЕЖНОГО СОВЕТОЗНАВСТВА!

Розбудуйте для цієї мети на всіх континентах, де живе українська еміграція, КОМІТЕТИ СПІРІЯННЯ АСОЦІАЦІЇ!

Мюнхен, 6 серпня 1954 року
Збори науковців-фундаторів
«Незалежної асоціації дослідників
совєтської теорії і практики
в національних проблемах»

Пресова конференція незалежних науковців

Тимчасова президія «Асоціації дослідників совєтської теорії і практики в національних проблемах» скликала на 20 серпня в Мюнхені конференцію української преси, щоб поінформувати українську громадськість про новопостале товариство і його мету та завдання.

В цій конференції взяли участь представники таких українських органів: «Християнського голосу», «Українського самостійника», паризького «Українського слова», вінніпезького «Нового шляху», торонтського «Гомону України», «Шляху перемоги» і «Сучасної України».

Докладну інформацію про цю спілку науковців дослідників подав проф. Ю. Бойко. «Інститут вивчення історії і культури ССРСР на мюнхенській Августенштрассе, — сказав він, — своєю структурою та організаційною побудовою не відповідає поглядом вільних українських науковців. Беручи до уваги всі позитивні і негативні моменти діяльності цього інституту, українські совєтознавці не вважали ці позитиви настільки ваговитими, щоб можна було включитися в працю цієї установи». Референт зокрема підкреслив, що в згаданому інституті не можна розгорнути дослідної роботи про національні суперечності між росіянами і неросійськими народами, в тому числі й українцями; не можна там також об'єктивно насвітлити українську визвольну боротьбу в минулому й сучасному. Зрештою немає гарантії для публікації українських наукових праць, в

Наша незалежна наука може існувати передусім при умові моральної і матеріальної підтримки з боку українського громадянства.

Не можна толерувати такого стану, щоб незалежний український науковець голодував чи роками носився з своїми невіданими працями. Цей гнітючий стан безперспективності приводить до вели-

Роздвоєння душ

ЗАГРОЗА НІМЕЦЬКОГО ПСИХІЧНОГО «ЗМІНОВІХІВСТВА»

В психологічній війні між Заходом і Сходом винятково важливу стратегічну позицію займає Німецька Федеративна Республіка з її 48 мільйонами населення. Зайво доводити, чому воно так. Це вже загальновідома аксіома, на яку складається ряд теж відомих компонентів, як от відносно здорова біологічна субстанція німецького народу, його порядколюбність, пильність, працьовитість і, як показали головні останні роки, це не вичерпана велика вітальність, а то й динамічність. До цих загально відомих елементів німецької психіки додався в наші дні розподіл світу і народів відповідно до ступеня їхньої імунності на большевицьку інфільтрацію ще один дуже істотний елемент — антибольшевицький.

І справді, в перші роки по останній світовій війні і ще донедавна можна було сміло твердити, що населення Німецької Федеративної Республіки такі в найбільшому ступені з усіх західно-європейських народів відпорне на большевицьку пропаганду, добре знає, що являє собою комуністична доктрина і практика, і про будь-які большевицькі успіхи на цьому терені не можна було говорити. Зокрема на тлі часто сумнівні протибольшевицької твердості народів-каменів західної фортеці німецька постава блищала стійкістю та антибольшевицькою здетермінованістю. Відкривши в німецькому народі цю багатонадійну поставу, західні потуги, насамперед США, повели пошваблену дію за включення німецького бастиону до своєї оборонної системи, почалося з'єднання нового партнера. Але не тільки Захід захопився коло цього «сватання». Теж і «конкурентка» з протилежного боку доцінила значення 48 мільйонів західних німців і

не хотіла зостатися позаду в ліцитації, тим більше, що, вірна заповітам своїх учителів, вона пам'ятала тезу Леніна, що шлях до світової революції веде через німецький пролетаріат.

Головокруження від успіхів

Затицання багатьох женихів з правилами розпещує дівчину. А надто, коли один з них, хай і поганіший з обличчя і поведінки, точно знає, чого хоче, а другий переступає з ноги на ногу і мнене в руках шапку. Палаючи рум'янцем економічного успіху і відродженої певності себе, Німецька Федеративна Республіка, не наче та красуня, п'яніла успіхами і, як звичайно в похміллі буває, не зчулася, як у її, ще недавно непорочну душу вкрадається сумнів, перша ознака затрати стійкості.

Щоб було ясно: протибольшевицьке наставлення переважної більшості населення республіки ще й далі твердо скероване на співпрацю з Заходом і проти большевизму. Західна Німеччина ще й сьогодні є найсильнішим західно-європейським забором проти большевицьких плянів. Але якщо два-три роки тому, крім мало впливової, кількотисячної комуністичної партії і платної большевицької агентури, годі було помітити в Німецькій Федеративній Республіці будь-який успіх большевицької пропаганди, якщо вона відбивалася від твердого муру німецької протибольшевицької постави без відгону, то сьогодні нутуємо, що тут і там вітер із Сходу вдиратися в мур, а твердий ще до вчорашнього дня німецький камінь починає вітрити і навіть, хай поки що і спорадично, сипатися. Хоча ще далеко до того, щоб говорити про вже існуючий психологічно-політичний процес, але є вже перші

симптоми, які можуть започаткувати розвиток подій вагітний на трагічні наслідки для самої Німеччини і для всієї стратегії протибольшевицької боротьби.

А почалося, на нашу думку, головокруженням від успіхів, якими, безперечно, може похвалитися Німеччина. Німецьке «господарське чудо» стало підложжям, винятково сприятлива політична кон'юнктура створила атмосферу, а нерішучість західної політики в парі з французькою опозицією прискорили народження в німецькій психіці сумнівів щодо правильності і доцільності зовнішньої політики канцлера Аденауера. Повторюємо, це не йдеться про виступаючу на поверхню політичну течію нової орієнтації; вона, як підсірня вода, закрита для ока, але вона вже є і вижолоблює собі річище, щоразу глибше.

Духові перебіжники

Небезпека лежить у тому, що висування деякими німецькими особистостями і колами можливості спільних шляхів чи хоча б того «реалістичного» *modus vivendi* з російським большевизмом не є тактичним ходом, але чимсь глибшим. Йдеться, на нашу думку, про своєрідне роздвоєння душ, про спекуляцію на порозумінні з Росією.

Німці не грішать великою політичною еластичністю, а їх психіці радше притаманна приповідка «тваринна повага», і ці загри не є тактичними ходами. А коли ще взяти до уваги вроджений нахил до русофільства, яке аж по наші дні проявляється в наївній спекуляції на «великій шанс», яку вони вбачають для себе в російському імперіальному комплексі на взір колишніх графів і баронів двору Катерини II, то відстанемо висновок для подій, що сколихнули останніми тижнями громадську думку не тільки в Німеччині, а і в усьому західному світі.

Во перехід на большевицьку сторону шефа німецької безпеки д-ра Отто Йона чи члена боннського парламенту Шміта-

Вітмака — це звичайна агентурна справа. Ми ніяк не хочемо входити в меритум двох згаданих випадків і запускати в джунглі непроглядної гри розвідок, що відбувається на німецькому терені. Беремо ці два маркантні випадки останніх тижнів як приклади для підтвердження нашої тези про вихід на поверхню тієї підсірної води. Нам здається, що згадані два перебіжники, це екстремні зовнішні симптоми кризи, яку переходить деяка частина населення Федеративної Республіки. Йон і Шміт-Вітмак пережили її в класичній і завершній формі; сотні і тисячі до них подібних переживають цю кризу, може, не так драматично, а проте вона їх пожирас. Кардинальною помилкою було б зводити справу до агентури, до площини купленого агента. Бо коли навіть приймемо, що згадані особи були на службі большевиків, то категорично мусимо відкинути матеріальні моменти як спонуку до їхнього кроку. Розв'язки треба шукати тільки в площині психічно-політичній, незалежно від того, що як надбудівка могли відігравати якусь ролю теж і інші моменти.

Треба додати, що згадані перебіжники — це не білі жуки. Число визначних особистостей серед німців, що вже стали духовними перебіжниками, не є таке мале, особливо коли взяти під увагу засяг їх впливу. Досить згадати міністра внутрішніх справ першого кабінету Аденауера Гайнемана, паломництва до східного Берліну кол. райхсканцлера Вірта і «реалістичні пропозиції» Пфляйдерера і його партії. Отже в гру входить не агентура, яка, до речі, завжди була й буде і яка в своїй суті є куди менш небезпечна від психічного наставлення і політичного обритування кроку, який в наші дні боротьби з большевизмом може бути сквалфікований тільки як зрада, а духовно-політична проблема, роздвоєння душ. А коли ще зважити, що крім наявних фактичних і відомих душевних перебіжників, в сьогоденній Німеччині є сотні і тисячі осіб, які є скритими чи потенційними перебіжниками, то перед нами зарисується серйозна проблема, значення якої силою обставин і позиції Німецької Федеративної Республіки в західному світі виходить далеко поза межі цієї країни.

Втеча від дійсності

Ми згадали вище про деякі зовнішні причини, що впливають на послаблення німецької відпорності на впливи большевизму. Насамперед нерішучість і неясність політичної лінії Заходу і відхилення Францією конструктивної європейської політики вбудувати Німецьку Федеративну Республіку в західну оборонну систему. Без сумніву, така політика несе частину відповідальності за постаючий у Німеччині загрозливий стан. Вона деколи таки просто пхає німців у двері «конкурентки» і вириває канцлерові Аденауерові і його політичній концепції ґрунт з-під ніг. Але не цілком вільні від гріха і самі німці. Насамперед багато з них ще до сьогодні не визбулося того русофільства, яке в деякого тільки умовно можна назвати «фільством», бо насправді, при глибокому вгляді, відкриємо, що своїм коренем воно сягає почуття «вишости над східними народами» і спертості на цій передумові теорії про місійні завдання і велику шансу саме серед східноєвропейських народів. Далі, в деяких німецьких колах панує фальшиве переконання, що при сприятливому явліруванні Німеччина може стати остороною існуючого конфлікту Захід—Схід, а навіть профітувати на ньому. А розніжний матеріальними достатками по довгих «худих» роках німецький «бюргер» затрачує почуття реалізму і, саме хочучи бути дуже реалістичним, а також в ім'я збереження своїх нових меблів і авта, згідний закрити очі навіть на те, що діється з його однокровними братами тут же за «перелазом», в Тюрінгії чи Мекленбурзі, а заплаченням двох пфенігів поштового податку для потребуваного Берліну хотів би списати свої зобов'язання супроти нещасного брата. Деколи годі визбутися враження, що маємо до діла з масовою втечею німецького обивателя від дійсності, може навіть свідомою втечею.

★

Прояви роздвоєння німецької душі, якщо навіть зважимо, що ними охоплене відносно мале коло, є алармуючим сигналом, якого не вільно легковажити.

Цьому роздвоєнню треба протидіяти і в зародку його здушувати. Помінаючи конечність скорого вирішення справи включення Німецької Федеративної Республіки до оборонної системи Заходу, це — засадна проблема, яку мусить розв'язати німецький уряд і з якою мусить упоратися сам німецький народ.

Во вітер із Сходу дурє щораз сильніше, камінь вітріє і сплеться...

Л. О. Ортинський

яких звучатимуть нотки національного інтересу.

Обіцяна діячами АКВБ реорганізація інституту не пройшла, і концепцію структуральних змін, яку заступали наукові діячі неросійських народів, не здійснено. Досі немає в інституті двох окремих відділів: російського і відділу неросійських народів з окремими національними секціями, хоч такий розподіл з науково-дослідного боку дуже доцільний і konieczний.

Членам асоціації особливо йдеться про те, щоб зберегти суверенність української науки і вільний вияв українських наукових дослідів. Асоціація не виступає проти тих українських наукових діячів, які беруть участь в праці інституту при АКВБ; навпаки, вона переконана, що наукова діяльність членів асоціації полегшить становище наших дослідників в російсько-американському інституті.

У своїй праці асоціація розраховує передусім на моральну й матеріальну підтримку української патріотичної громадськості на чужині, — заявив проф. Ю. Бойко. Фінансова допомога від чужинецьких наукових кіл прийнята під умовою, коли вони не ставитимуть асоціації та її членам будь-яких політичних вимог.

Інформації проф. Ю. Бойка доповнив проф. д-р В. Орелецький, давши передусім дуже критичну оцінку наукових конференцій в Нью-Йорку в лаварському Туїнґу. В протоколах туїнґської конференції, резюме яких опублікував інститут на Августенштрассе англійською та німецькою мовами, зовсім не згадає дискусійних виступів українських учасників, бо в цих виступах були з'ясовані українські національно-державні

погляди на дискутовану справу. Російські редактори «Бюлетеня» інституту обкраяли таким чином зміст дискусії на користь непередрішенської концепції АКВБ та російських емігрантських імперіалістів.

На запитання журналістів, чому в назві асоціації немає прикметника «українська», які будуть в майбутньому взаємини між асоціацією і секцією советознавства УВАН і який терен діяльності визначила асоціація для себе, шановні професори дали такі відповіді:

Асоціація розраховує також на членство інших неросійських наукових діячів та чужинецьких советознавців.

Дослідні советознавчі групи при українських наукових установах не є особливо активними; вони досі майже не публікували своїх дослідних праць. Асоціація займатиметься передусім дослідженням національних проблем в СССР та в колишній царській імперії.

До участі в асоціації можуть зголошуватися всі українські вчені, які працюють на базі незалежності української науки. Терен діяльності асоціації не обмежений якоюнебудь країною, і тимчасове керівництво бажає, щоб українські дослідники-советознавці створили одно центральне об'єднання.

Конференція, що відбулася в дуже діловій формі, була надзвичайно речева в своєму змісті. Тому можна бути впевненим, що й далша праця асоціації буде чітка і речева.

Українські дослідники сказали своє незалежне слово. Тепер черга на патріотичне громадянство, обов'язком якого є дати засоби для поставлення успішної діяльності «Асоціації дослідників советської теорії і практики в національних проблемах».

Ст. Д-к

Незалежність — найважливіша справа

В цьому числі нашої газети публікуємо повідомлення і залик незалежної «Асоціації дослідників советської теорії і практики в національних проблемах», що з ініціативи проф. Ю. Бойка, ректора УТГІ проф. Б. Савицького і проф. д-ра В. Орелецького постала недавно в Мюнхені.

Подія ця, поза значенням чисто практично-науковим, має ще глибоке політичне значення, що далеко виходить поза пляни та наміри ініціаторів і мотиви окремих учасників асоціації. Визначну нотку цій асоціації надає підкреслення її незалежності, без уваги на те, чи учасники асоціації бажали надати їй цю нотку, чи ні.

Незалежність бо в наших умовах — це велика річ. До неї змагає не тільки наша наука, але також наша церква, наша економіка, наша держава — вся наша нація. Відси кожне змагання до незалежності, на якому відтинку воно не проходило б, має свою питу політичну

вагу, не зважаючи на те, які мотиви в даному випадку це змагання викликає. Незалежність — це заперечення залежності, обмеження, оков, поневолення. І коли наші науковці привневолені підкреслювати змагання своєї асоціації до незалежності, то це треба тільки вітати.

Обмеження і скування нашої науки на батьківщині відоме. Воно тотальне. Менше відомі обмеження, які — в пляні певної політичної концепції — певні кола Заходу накидають наші, теж науковій, діяльності. Ці обмеження, очевидно, м'які і не такі brutальні, як обмеження російських большевиків, але не менш дошкульні і дискримінуючі.

Відомо бо, що в пляні політичної підтримки з боку Заходу народів, які знаходяться під пануванням або безпосереднім тиском Москви, наукові кола цих народів на еміграції отримують велику допомогу. Так, напр. німецькі високі школи отримують рік-у-рік grubі десяти-

ми мільйонів доларів на доповнення бібліотек, будівання нових приміщень, лабораторій тощо. Українським науковим установам не вдалося добути з цих фондів ані малої крихітки, не зважаючи на старання і підтримку поважних і впливових осіб з німецького світу. Деякі українські науковці власним промислом добилися деякої, малої підтримки тільки у відомому фонді для Росії, а останньо всі наукові допомоги змонополізував «Американський комітет визволення від большевизму», що донедавна називався комітетом «визволення народів Росії».

Отже ясно, що всяка допомога для науки на еміграції іде в рамках підтримки «всеросійської» політичної концепції і що для нашої науки, як такої окремих позицій навіть не передбачено. Україна в цій концепції не належить до Європи як окрема нація, а як і належить, то тільки за посередництвом Росії, як її невідмінна частина.

Даремно українські студенти старалися про прийняття до коледжу в Страсбурзі студентів із Східної Європи, що його фінансує «Вільна Європа» — американська організація для підтримки утікачів з т. зв. сателітних держав. Туди можуть бути прийняті українці тільки під умовою, що вони бувши польські, чеські або румунські громадяни.

Надаремно певні наші політичні кола робили спроби дістатися до європейського руху, тобто руху, що змагає до створення об'єднаної Європи. Українців туди не прийняли, адже вони, мовляв, «об'єднані» в рамках Росії, хоч представники сателітних держав, — поляки, чехи, румуни, угорці там засідають. З неросійських народів СССР тільки литовці, латиші і естонці мають там своїх представників — бо Захід не визнає і не визнає включення цих держав до СССР.

Україну силоміць зараховують до російського комплексу. Це наочно показує той факт, що тоді як у радіомовленнях «Вільної Європи» поляки свобідно говорять про Львів і Вільну як про свої міста і території, а чехи — про наше Закарпаття, в українських радіомовленнях радіо «Лібереїшен» всяка згадка про нашу державність є ледве толерована, і то є сумнівним, чи воно насправді є так.

Нашу діяльність на еміграції стараються обмежити рамками політичної концепції — вона має всі ознаки механічного відтворення стану з-перед 1939 р. — в якій для окремої нашої держави, окремої культури і науки місця немає. Наших науковців заманоють і лагідно заганяють до всеросійського інституту в Мюнхені, як одних із представників думки просторів великої Росії.

Тим то як голосний протест, як гучний маніфест наших змагань до самостійності звучить скромне, ділове і неполітичне в своїй суті повідомлення кількох наших працівників науки, що вони створили незалежну асоціацію дослідників.

(Р)

ОГЛЯД ПОДІЙ В СССР

Тепер проблема: дати місту харчі

НОВИЙ ШТУРМ ЦІЛИН

Советська преса від 17. 8 надрукувала нову постанову ЦК КПСС і ради міністрів СССР «про дальше освоєння цілинних і облогових земель для побільшення продукції зерна». Ця постанова підсумовує доцільні праці на цілинних землях і установляє плян заорання цілин на 1956 р.

До цього часу — на 10 серпня — заорано 13,4 міль. га цілинних і облогових земель (103,2% до пляну) і, крім того, заорано в районах, не визначених пляном, 0,7 міль. га, разом 14,1 міль. га. В постанові згадується, що заорують цілинні землі в Сталинградській, Ставропольській і Ростовській областях. В цьому році засіяно 3,6 міль. га при пляні — 2,3 міль. га. На цілинних землях створено 124 нові радгоспи, решту земель освоюють існуючі колгоспи і радгоспи.

В постанові говориться, що на працю на цілинних землях виселено напостійно 150 тис. фахових робітників — інженерів, агрономів, техніків, механізаторів тощо. Нічого не згадується про те, скільки переселено звичайних робітників, селян і членів сімей всіх цих робітників, хоч останньою советська преса подала деякі інформації про переселювання з України цілих родин.

Постанова ЦК і РМ підвищує плян заорання цілин у цьому році до 15 міль. га (в старому пляні — 13 міль. га). Крім цього, постанова наказує ще засіяти новозарані землі на весні 1955 р. на «значних площах». Рівночасно в 1955 р. мають далі заорувати нові землі, так щоб уже в 1956 р. засіяти від 28 до 30 міль. га цілинних і облогових земель.

Стільки цифрових даних. В постанові не говориться про технічну сторону цього нового пляну, тільки різні міністерства зобов'язуються виставити в короткий час відповідні пляни.

Ми вже не раз подавали інформації про різні труднощі з «набором» робітників у Сибір і Казахстан. Ці труднощі існуватимуть і в майбутньому. В жодному разі советському урядові не вдасться вивезти в нові райони стільки населення, щоб могли поставити в нових хліборобських районах інтенсивне сільське господарство. Не дурно говориться лише про зернове господарство. Далі — воно мусить бути вивинчане великими сільсько-господарськими машинами, щоб цілком механізувати всі праці, а ці машини муситимуть мати фахових керівників. З цього можна зробити висновок, що майже всю продукцію сільсько-господарських машин спрямовано на цілинні землі, самозрозуміло — коштом постачання старих хліборобських районів, знову ж коштом яких відправляють на цілинні землі цілі армії фахових робітників. Немає сумніву, що це мусить спричинитися до занепаду сільського господарства в давніх районах.

Метушня навколо «цілин» і раптові велетенські пляни вказують не тільки на тяжкий харчовий стан в СССР, але також на те, що советський уряд не здатний «підвести» існуюче сільське господарство в давніх районах, як це плянували в минулому році. Всі постанови з минулого року, що мали спричинити це піднесення («фахівці, машини, будови — ва село!»), перекреслено, і людські кадри та технічні засоби спрямовано в Сибір і Казахстан, щоб «освоювати цілини».

Що організаційно советський уряд з усім тим не може дати собі ради, вказують часті алярми в советській пресі. На цілини вивезено людей і трактори — вони спромоглися заорати запляновану землю, але не спроможні були зібрати врожаю. Тоді — по жнивях в Україні і в інших південних республіках та районах СССР — погналі на жнивні роботи на цілинах 20 тисяч комбайнерів з комбайнами, щоб не пропало засіяне збіжжя (цього року засіяно тільки 3,6 міль. га, а в 1955 р. мало б бути в'ятеро більше).

Дуже сумніваємося, чи оплачується з економічного боку таке перекидання робітників з машинами на три, а то і п'ять тисяч кілометрів, але що мають робити советські пляновики, як збіжжя стоїть у полі? Те саме можна сказати про доставку на цілини інших машин, про підготовку їх ремонту, про побудову відповідних елеваторів на збіжжя тощо, не кажучи вже про забезпечення робітників помешканнями, харчами, товарами першої потреби і взагалі всім необхідним для життя. З усім цим не можуть советські пляновики дати собі ради. Звичайно, про людину в СССР дбають найменше, але про потреби робітників постанова згадує і цим разом, бо це потрібне для пропаганди — щоб легше вербувати нових робітників.

Советський уряд відкинув мрії про піднесення сільського господарства в СССР

і намагасться ліквідувати харчову кризу поширенням засівної площі.

ВПЕРШЕ ЦІННИК У ЦИФРАХ

Коли советська преса говорила про всякі т. зв. знижки цін на товари для населення, вона ніколи не подавала даних в абсолютних цифрах, лиш в процентах до попереднього стану. Таким способом советський уряд намагасться приховати перед закордонними спостерігачами ціни на товари, тобто жажливу експлуатацію свого населення.

Вперше, мабуть, від часу колективізації советська преса від 14. 8 помістила постанову ЦК КПСС і ради міністрів СССР «Про введення сезонних роздрібних цін на картоплю, городовину та овочі і про зниження державних роздрібних цін на рослинний товщ і городинні консерви», в якій подано деякі ціни на ці продукти.

Подамо ціни з цієї постанови для т. зв. другого пояса, тобто для хліборобських районів, де ці рослини культивують (крім південних овочів).

Пізна картопля за 1 кг. — від 20. 9 до 1. 11 — 0,45 карб.; від 1. 11 до 1. 3 — 0,60 карб.; після 1. 3 — 0,80 карб.;

Цибуля, а також свіжа капуста, морква і буряк — від 6. 10 до 1. 11 — 1,75 (0,70 — 0,65, — 0,45) карб.; від 1. 11 до 1. 3 — 2,00 (1,00 — 0,95 — 0,70) карб.; після 1. 3 — 2,30 (1,40 — 1,20 — 0,90) карб.

Яблука першого сорту (в дужках — другого і третього сорту) до 15 жовтня — 3,90 (3,20 і 2,60) карб., від 15. 10 до 1. 12 — 6,00 (5,00 і 4,00) карб., від 1. 12 до 1. 2 — 6,50 (5,50 і 4,50) карб., після 1 лотога — 7,00 (6,00 і 5,50) карб. Груші — це дорожчі, ніж яблука.

Уже цих даних доволі, щоб зробити деякі порівняння. На міжнародній біржі один долар відповідає чотирьом карбованцям, тобто карбованець має дещо більшу вартість від німецької марки. Заробітна платня советського робітника в

рублях приблизно відповідає заробіткам тих самих категорій німецького робітника в марках. Тим часом ціни на перераховані в советській постанові продукти в'ятеро, а то і в десять разів вищі від цін на ті самі продукти на німецькому ринку, головню якщо йдеться про південні овочі: цитрини — від 0,75 до 5,50 карб. за штуку, банани — від 9,50 до 11,00 карб. за кілограм. До того ще треба додати, що такий ціник у СССР ще не означає, що ці товари всюди є на ринку. При советських методах поставлення в більшості міст товарів може взагалі бракувати або можна їх набути лиш на колгоспному, а то і чорному ринку по цінах, багато вищих, ніж державні.

Наведений нами ціник вказує частинно на те, в наскільки гірших умовах живе советський робітник від німецького. До цього треба додати, що ціни на багато інших советських товарів першої потреби (цих цін советський уряд і далі не відважується публікувати) пропорційно ще більше різні від цін у Західній Європі, ніж на городину і овочі. Високопоставлені советські партійці і урядовці живуть проте не гірше від урядовців на тих самих щаблях у Західній Європі чи інших країнах поза СССР, бо вони в порівнянні з ними мають дуже високу платню.

ЕКСПЛУАТАЦІЯ КОЛГОСПНИКІВ НОВИМИ МЕТОДАМИ

Ми вже не раз з'ясували, що новий плян «піднесення добробуту» в СССР є в першу чергу новою пропагандивною оманю, а передусім не торкається він покращання життєвих умов колгоспника. Колгоспна система визиску селянства ні в чому не змінилася, лиш частинно знесено податок від присадибної ділянки і забезпечено видачу колгоспникам грошевих винагород за трудодні в деяких галузях сільського господарства (тваринництво, городництво, вирощування картоплі і деяких технічних культур); але, з другого боку, почалась експлуатація іншими методами.

Радо Станислав (колиш Станиславів) від 17. 8 подало, що колгоспники Василь Бухняк і Степан Антоняк з колгоспу ім. Жданова. Отинського району вже здали державі «обов'язкові доставки молока» (сердешні агітатори більше таких «ударників» не знайшли). Після цього Бухняк зобов'язався продати державі 1 600 літрів молока (розуміється, по мінімальних державних цінах). Антоняк «продав державі» 1 100 літрів молока і зобов'язався «продати державі ще 750 літрів». Повідомлення кінчиться заохочуючою заміткою, що «хлібороби (мабуть, т. зв. одноосібники) і колгоспники» дали державі «близько 50 тис. літрів молока». Ця замітка розкриває весь фальш агітки. В усім районі «закупи» молока ідуть зовсім слабо, бо якби знайшлося 40 колгоспників, що з них кожен здав би понад тисячу літрів молока, то було б уже «близько 50 тис. літрів». В районі колгоспників, мабуть, є більше, ніж сорок чи п'ятдесят.

Спікер повідомляє, що Бухняк «продав» за «продав» молоко швальню машину, дві пари чобіт і матеріал на убрання. Немає сумніву, що та швальня машина — це якийсь пропагандивний трюк або якийсь вартости. Середньої вартости швальня машина коштує, напр., у Німеччині приблизно стільки само молока, а «торгівля» советської держави з колгоспниками полягає в тому, що держава «купує» сільсько-господарські продукти в колгоспників по низьких цінах, а промислові товари продає по високих. Недурно спікер згадує, що Бухняк за молоко купив «дві пари чобіт і матеріал». Нова метода визиску полягає в тому, що колгоспника, як і в минулому, змушують здавати державі всю продукцію (одна корова Бухняка, мабуть, більше молока не дає, ніж він здав державі), а бодай за частину вартости молока держава «продає» колгоспникові деякі товари. Хто має щастя, той може на цій операції навіть скористати, бо може дістати такі товари, які на чорному ринку коштують і більше, ніж примусово «продане» молоко.

П. Є.

З советської преси

НОВІ МІНІСТЕРСТВА

Верховна рада СССР ухвалила утворити союзно-республіканське міністерство міського і сільського будівництва СССР. В обов'язки міністерства входить будівництво в містах житлових будинків, шкіл, лікарень та інших культурно-побутових і громадських будівель, комунальних підприємств і споруд та їх проектування; будівництво машинно-тракторних станцій, радгоспів, ремонтних заводів, сільських електростанцій, шкіл, лікарень та інших державних, культурно-побутових і громадських будівель та споруд в сільських місцевостях і їх проектування, подання практичної допомоги колгоспам у будівництві.

Відповідно республіканське міністерства житлово-громадського будівництва перетворені на союзно-республіканське міністерство міського й сільського будівництва.

Утворено також нове міністерство (загальносоюзне) транспортного будівництва на базі будівельних організацій і підприємств міністерства шляхів сполучення і міністерства морської і річкової флотії СССР.

МЕБЛІ

Ще 1948 р. трест «Укрліспапирбуд» почав будувати в Дніпропетровському меблевий комбінат. Але до початку цього року не здав жодного об'єкта. Керівники комбінату вимушені були закінчувати будівництво господарським способом.

Не ліпше становище на будівництві Сталинського меблевого комбінату, що його ще з 1951 р. веде десяте будівельно-монтажне управління «Укрліспапирбуду». Жоден з основних виробничих корпусів не введений у дію. В управлінні велика плінність інженерно-технічних робітників. За останній рік тут змінилося три начальники.

С. Капустник
(«Правда України», ч. 181)

«ПРЕМІЯ ЗА ПЕРЕВЕРШЕННЯ ПЛЯНУ»
Як одержати премію за перевершення виробничого пляну, коли він навіть не виконаний? Таку головоломку задачу намагасться якось розв'язати директор Березанського рибгоспу Тернопільської області М. С. Сухачов. І здоровому глуздові наперекір, радянській державі на шкоду, задача ця була розв'язана.

— Немає в нас риби у воді, — не біда, — сказав спритний директор своїм співробітникам. — Я вам і в паперех золоту рибу зловлю. Матимемо премію.

І Сухачов склав договір з Львівським

облрибзбутом, зобов'язавшись постачити живої риби на 53 000 крб.

— Тільки риба в мене в зимувалі, а воду з цього ставка тепер спускати не можна. Приїздіть через якийсь час.

В рибзбути з радістю погодилися чекати навіть до весни, бо попий на свіжу рибу задовольнявся в цей час продукцією інших рибгоспів. Рибзбут негайно переказав гроші, а М. С. Сухачов рапортував Львівському міжобласному трестові про успішне виконання й перевиконання пляну.

Премія Березанському рибгоспові була видана. А на весні, коли рибзбут приїхав за продукцією, виявилось обіднє окозамилування: риби в зимувалі не було.

Взимку цього року той же Сухачов надіслав у трест звіт про заготовлю 500 тонн льоду. І хоч на весні виявилось, що заготовілі ці митичні і шукати льоду — все одно, що шукати торішнього снігу, Сухачов і на цей раз вийшов сухий з води.

І. Досенко, Я. Тумаркін
(«Радянська Україна», ч. 181)

ТЕЛЕФОН

Медамбуляторія на Дачній вулиці, що обслужує кілька тисяч жителів Олександрівської слободи в м. Києві, незабаром уже відзначатиме десятиріччя ювілей відсутності телефону.

Всі погоджуються, що медичній амбулаторії телефон вкрай потрібен. Пого-

джуються з цим керівники відділу охорони здоров'я Залізничного району м. Києва, не заперечує проти цього і начальник міської телефонної станції.

В жовтні минулого року газета «Київська правда» вмістила замітку: «Коли буде встановлено телефон?» Прочитали її всі особи, яких ця справа стосується, і знову підтвердили: амбулаторія без телефону все одно, що людина без рук...

Заступник уповноваженого міністерства зв'язку по УССР т. Осиповича повідомив в грудні, що тепер, мовляв, установити телефон нема можливості через технічні умови, але в першому кварталі 1954 року все буде в порядку. «Про що зроблено відповідні вказівки», — говорилось в цьому повідомленні.

Минув перший квартал, минув і другий. Гроші на встановлення телефону кошторисом передбачені. Матеріали є. Що ще потрібне? Вказівки? Вказівки, як уже говорилось, теж були.

Бракує одного: перевірки виконання. Хіба важко зняти телефонну трубку і спитати:

— А чому, шановні товариші, досі не дзвонить телефон у медамбулаторії на Дачній вулиці?

Дуже хотіли б це зробити самі працівники медамбулаторії, але їм для цього доводиться бігати за кілька кілометрів. Бо найближчий телефон — у 21. відділі міліції, або ще далі — в пожежній команді.

Тому й доводиться їм ходити, просити, писати... А папір усе терпяти.

М. Соломко
(«Радянська Україна», ч. 182)

Большевицькі борзописці про Комісію Керстена

Діяльність комісії американської палати репрезентантів під головуванням конгресмена Керстена, яка поширила засяг своєї діяльності, досліджуючи російсько-большевицьку агресію супроти народів Середньої і Східньої Європи, вивела з рівноваги і розлютила советських пропагандистів. Вони на сторінках преси і через радіо повели гостру атаку, повну лайливого і брутального оклеветування цієї комісії та її голови зокрема.

Московська «Правда» від 15 грудня 1953 р. в елябораті А. Сакса, лавреата сталінської премії, п. з. «Бродячий шпирк містера Керстена» каже:

«Керстен намагасться показати себе другим балтицьким народів. Даремний труд! Ми не забули, хто такий Керстен. Це він є одним з авторів гореславного закону, метою якого є пряме і грубе втручання у внутрішні справи інших народів — закону про асигнування 100 мільйонів доларів на диверсійну, під-

ривну діяльність проти СССР і країн народної демократії. (Чи не була б ласкава «Правда» дати довідку, скільки мільярдів доларів асигнують щороку большевики на опанування і поневолення сьгодні ще вільних народів?! — Прим. ред.) ... Це він влітку цього року домагався підвищення асигнування до 500 мільйонів доларів...»

«Ця комісія, — продовжує «Правда», — розіграла немудру комедію, займаючись допитами самозванчих «свідків захоплення прибалтицьких країн» — з явних агентів...»

Далі московська газета обмовляє поодинокі багатьох патріотів балтицьких народів, які перебувають на еміграції з їхню політичну діяльність, а особливо за свідчення, які вони склали перед комісією. В дальшому основний зміст статті «Правди» полягає в тому, щоб довести, що народи Латвії, Литви і Естонії (Далі на 5. стор.)

Пентагон шукає нової стратегічної концепції для Азії

Женевська конференція, що тривала від 26 квітня до 21 липня 1954 р., усталила такий стан в Азії: корейське питання — заблоковане, бо не прийшло до згоди щодо контролю загальнокорейських виборів, в Індо-Китаї заключено перемир'я на засади визнання незалежності країн Ляосу, Камбоджі та В'єтнаму і при рівночасному поділі В'єтнаму і при рівночасному паралелі. Об'єднання В'єтнаму наступить шойно шляхом загальних виборів під міжнародною контролею в 1955 році. Це вирішення принесло припинення воєнних дій, однак не дало остаточної розв'язки статусу названих країн, не розв'язало питання рівноваги сил між Сходом і Заходом і не принесло гарантій безпеки. Такий стан справи дав лише нові форми і нові підстави для дальшої політичної війни за впливи в південносхідній Азії. Відразу по женевській конференції Китайська Народна Республіка поставила на денний порядок своєї політики визволення Тайваню (Формози), який стоїть під охороною сьомої американської флотії. Короткі напруження, які наступають чи то в наслідок заяви Пекіну, що він «не терпить далі окупації Формози американцями» та їхньої підтримки уряду Чан-Кай-Шека, чи то через зістрілення британського пасажирського літака, через зістрілення американцями двох китайських військових літаків, чи то через обосторонні напади червоних китайських і національно-китайських частин на територію противника, — завжди нагадують про конфліктні питання.

Ряд заходів США, як от виведення американських дивізій з Кореї, спочатку двох, а тепер аж чотирьох (з загальної кількості 8 дивізій), відкиданням з Індо-Китаю військової місії генерала О'Данієля, посилена допомога при відбудові армії Японії, національного уряду Китаю, Таїланду, Пакистану і заходи над створенням південносхідного азійського альянсу доводять, що Пентагон робить відповідні мілітарні висновки з становища, яке постало після женевської конференції.

Активізація питання Формози

Коли йдеться про погрози Китайської Народної Республіки «визволити Формозу», то треба сказати, що це питання завжди стояло на денному порядку програми Мао-Тсе-Тунга. Останньо Пекін активізував справу своїми трикратними заявами і призначенням спеціального командування, яке мало б перевести те «визволення». Американські військові кола не надають цим починанням більшого значення.

За оцінкою Пентагону Мао-Тсе-Тунг не має відповідних сил, щоб зреалізу-

вати свій плян з успіхом. Всі ці заходи є тільки засобом для провадження холодної війни. Перемир'я в Кореї та Індо-Китаї Китайська Народна Республіка використовує передусім для упорядкування своєї чотиримільйонної армії, для її дальшої модернізації і технізації. На першому місці стоїть справа вивінування 10 танкових дивізій, творення і модернізації летунських збройних сил (КНР має тепер коло 3 000 літаків) і протилетунської оборони, розбудова парашутних одиниць та морських збройних сил. Морські збройні сили Мао-Тсе-Тунга є дуже слабкі. СССР дали Китаєві 6 воєнних кораблів місткістю 15 тисяч тонн, сам Китай випродукував у Дайрені 2 670 тонн тоннажу; тим самим його морські збройні сили не дорівнюють навіть силам Формози. Останньо острів Хусан розбудовано при допомозі СССР на сильну летунську базу і базу для підводних човнів, яка постійно загрожуватиме Формозі. Формоза залишається під охороною сьомої американської флотії, яка складається з 10 крейсерів, 14 авіоносців та 200 винищувачів. Сама Формоза має 21 дивізію, в тому числі 6 механі-

зованих, 6 модерних артилерійських полків та технічні допоміжні формації приблизно на 250 000 вояків. Флотія складається з 50 000 моряків і 10 американських винищувачів. Летунство охоплює 70 000 вояків і 50 бомбовозів та 100 реактивних літаків. Формоза має ще резерви, і все це разом дає 660 000 вояків. Ця сила є достатня для оборони самого острова, але замала для визволення Китаю, яке стоїть на денному порядку національного уряду.

Заходи для створення ОПСАП-у

Основним питанням американської політики на цьому терені є встановлення рівноваги сил між Сходом і Заходом, яка змінилася з відступом французів в Індо-Китаї. Цю рівновагу можна досягнути, на думку Пентагону, через створення ОПСАП-у (Організації південносхідного азійського пакту). Ще перед женевською конференцією Даллес настоював на створенні антикомуністичного мілітарного пакту південносхідної Азії. Під час женевської конференції відбулися в Лондоні наради генеральних штабів США, Великобританії і Франції, які обмірковували можливість

Свідчення перед Комітетом Керстена у телевізії

Вашінгтон, кінець серпня 1954 р.

Джорджтаунський університет у Вашингтоні має вже вироблену традицію своїх телевізійних передач п. н. «Georgetown University Forum». Щотижня в неділю цей університет передає телевізійно дискусії на різні актуальні теми з політики, економіки, культури, медицини тощо. В цих дискусіях, відомих нашим читачам із виступів проф. Л. Добрянського, беруть участь визначні репрезентанти та фахівці з тих ділянок, навколо яких розгортається дана дискусія.

В неділю 22 серпня, о 19 год., «Джорджтаунський форум» передавав телевізійно дискусію на тему «Комуністична агресія без маски». В ній брали участь три визначні члени американського конгресу: Керстен, Фіген і Бесбі. Всі три є членами Комітету Керстена для дослідження большевицької агресії. Вони виклали слухачам свій досвід, здобутий при переслуханні свідків в Європі та Америці (про це були вже вчерпні звіти на сторінках «СУ»), зробили певні висновки та запропонували свої рекомендації.

На початку передачі перед слухачами, а радше перед глядачами, розгорнено велику мапу СССР і сателітних держав, на якій були позначені кордони поодиноких націй, що опинилися під російсько-большевицькою окупацією: багатицьких, кав-

казьких, середньоазійських народів і українців та білорусів.

Конгресмен Фіген змалював агресію Москви проти цих націй, подав час, коли вони підлягали агресії російсько-большевицької імперії, втративши в боротьбі проти загарбників свою незалежність, і вказав на шляхи російського імперіалізму в теперішній час, що лежать у напрямі поневолення всіх вільних ще народів світу включно з Америкою.

В дальшому згадані три конгресмени змалювали страхіття большевицької агресії та терору в країнах, де вони захопили владу. Докладніше зупинились промовці на Угорщині, на винищенні кримських тюрків, чеченців та іншув і на страхіттях голоду в Україні. Конгресмени Керстен і Фіген звернули особливу увагу на визвольні рухи і активні національні спротиви Москві.

Коли Фіген говорив про визвольний рух в Україні, про його мету і боротьбу, він покликався на свідчення о. д-ра Івана Гриньоха. В цей момент на телевізійному екрані з'явилися кадри свідчень о. д-ра Гриньоха перед Комітетом Керстена в Мюнхені. Коли Керстен говорив про польський рух спротиву Москві, так само з'явилися кадри свідчень ген. Бур-Коморовського.

Наприкінці конгресмени висловилися за зрівняння дипломатичних взаємин США з СССР і за переведення в життя пляну зорганізувати національні військові формації народів, поневоленіх Москвою, і сателітів, під власними національними прапорами і командуваннями.

Нам, українцям, треба на цьому місці підкреслити позитивні заяви конгресмена Фігена і взагалі робити це раз-у-раз. Правильна ним оцінка ситуації, належне трактування неросійських націй в СССР, наголошення змагань української нації за державну незалежність та суверенність не мають нічого подібного в історії американського конгресу. Фіген — ірландського походження. Знаючи історію змагань своїх ірландських предків, він найкраще розуміє боротьбу українського народу за незалежність. В історії українсько-американських взаємин ім'я конгресмена Майкла Фігена буде записане як ім'я рішучого борця за правильне поставлення і розв'язку української справи і справи неросійських народів в американському політичному світі.

Телевізійне пересилання «Комуністична агресія без маски» являв собою дальший позитив у роботі Комітету Керстена на лінії належного розуміння большевицької агресії. Комітет Керстена безоглядно розкриває те, що досі прикривалося, а то й негувалося.

Зачуваємо, що заходами Українського Конгресового Комітету — УККА цього телевізійну програму зфільмовано і що будуть зроблені намагання, щоб передати цей фільм через телевізійні програми всіх більших міст США.

О. А.

ОГОЛОШЕННЯ

Дел. ОУЖ Мюнхен-місто повідомляє, що з днем 4. вересня 1954 року починається нормальна наука в українській суботній школі і садочку. Наука відбудеться щосуботи в приміщеннях УСХС і ЦПУЕН при Дахауерштр. 9/II. Прохастесь всіх Батьків зголосувати своїх дітей в ці дні, перед початком науки.

Управа

Большевицькі борзописці про Комісію Керстена

(Закінчення з 4 стор.)

«вступили у братню сім'ю радянських народів по своїй добрій волі» (як ця «добра воля» виглядала на практиці, документарно ілюструє Роберт Райд у своїй потрясаючій книжці «Коли прийдуть росіяни...»).

Пропагандистові з «Правди» приходять на допомогу ще якийсь М. Стурра, що в «Ізвестях» від 17 серпня 1954 р. у статті п. н. «Всупереч глуздові» пише так:

«Протягом травня-серпня 1954 р. ця досить підозріла комісія на чолі з своїм шефом гасала по Європі з метою здобути «дійсну картину становища в країнах народної демократії і в СССР». Здобуття тієї «дійсної картини» проходило дуже своєрідно. В Лондоні, Мюнхені і західному Берліні допитувано «свідків», які називають себе «біженцями з Східної Європи» — все це покидьки суспільства — кримінальники і проїдисвіти...»

«І ось на підставі „доказів“ таких „свідків“ комісія Керстена змалювала собі „дійсну картину“ Советського Союзу і країн народної демократії».

«Звіт комісії Керстена у своїх 12-ти висновках, які правильніше можна б назвати 12 заповідями підпалювачів війни, рекомендує урядові США і іншим урядам т. зв. «вільного світу» опрацювати програму «розгрому міжнародної комуністичної змови». Ця програма — новий різновид «хрестового походу» проти табору соціалізму, з якою далі продовжують носитися, втративши всяке чуття реальності, заокеанські мальбруки».

Чому так роздратовались большевицькі писакі? Бо комісія Керстена наступила Москві на болоче місце-нагітоток. Справа дійсно поважна! Сказано голосно про факт, що в Україні вже 11 років, в умовах жорстокого терору, триває

дали зорганізована національно-визвольна боротьба, навіть більше — не тільки триває, а і здобуває щораз більше прихильників у народі! Ця боротьба політично активізувала не лише українські народні маси — вона мобілізує до боротьби за свою національну свободу також усі інші поневолені неросійські народи в СССР.

Москва, щоб завуалювати свій терористично-гнобительський режим і рятувати імперію від внутрішніх потрясень, приневолена боротьбою національно-визвольних рухів тимчасово піти на тактичне задовбрювання (акція за піднесення життєвого рівня, полегші для колгоспників у здачі контингентів, піднесення заробітної платні для робітників, зниження цін на харчі, проголошення «амністії»), — і раптом по цей бік залізної завіси комісія Керстена хоче задокументувати, що свободолобні сили США не спихнуть наших народів на погату хижий російсько-большевицької агресії.

Большевицьких вельмож розлютило те, що хтось відважується відслоювати завісу, за якою криються мільйонові злочини, вчинені ними на наших народах, злочини, які кричать до неба. Кремлеві вже не вдасться жодними засобами відвернути гнів народних мас. Національно-визвольні сили наших народів щораз міцнішають, і нікому не вдасться зберегти засуджену на немилучий розвал російсько-большевицьку імперію.

Вдумливий читач преси СССР робить висновки, цілком протилежні бажанням кукуварів цієї преси. «Втручання» США у «внутрішні» справи СССР він сприймає як вияв прихильного розуміння для визвольної боротьби уярмлених Москвою народів. (жво)

постання такого пакту. До скликання конференції не прийшло тому, щоб не пошкодити женевській конференції.

В той самий час, коли Даллес домагався створення ОПСАП-у, Неру як апостол коєкзистенції висував протилежну концепцію створення неутральної зони азійських країн, яка мала б являти собою «азійську зону миру». Цей плян підпирає Китайська Народна Республіка і Москва, хоч у дещо зміненій формі, під гаслом «загального азійського пакту безпеки».

Коли Великобританія і Франція клопоталися на женевській конференції, дипломати і стратеги США використовували цей час для підготування ґрунту до скликання конференції азійських держав. Така конференція має відбуватися 8 вересня в Багю біля Манілі на Філіппінах. Дотепер ще не вияснені питання учасників конференції. Основною думкою американської концепції було втягнути до цього пакту якнайбільше азійських держав. Згідно з вирішенням женевської конференції в ній уже не можуть брати участі ні Ляос, ні Камбоджа, ні В'єтам. Негативно до американської ініціативи поставилися т. зв. «держави бльоку Кольомбо» (Індія, Індонезія, Пакистан, Цейлон і Бірма). З цих держав братиме участь лише Пакистан. Перед женевською конференцією висловлювалися позитивно про свою участь Індія, Індонезія і Бірма, які хотіли своєю участю гарантувати, що комуністична загроза далі не поширяться. Після конференції Неру і «держави бльоку Кольомбо» від участі в конференції відмовилися.

Опору нового оборонного пакту творитимуть держави Тихоокеанського пакту (АНЗСША), Великобританія, Франція, Філіппіни, Таїланд та Пакистан. Оспарюваною є участь Кореї, Формози та Японії, які творили основну підпору американської політики на Далекому Сході. Оспарювана також є сама концепція пакту. США обстоюють чисто мілітарний характер пакту, Великобританія обстоює поширення його на господарську співпрацю. Іде також спір про організаційну структуру і форму пакту. США обстоюють таку організаційну структуру, яку має ОПАП, тобто проєктують органічну цілість пакту; Великобританія поручає рухливу форму мілітарної координації збройних сил даних держав. Ця форма має уможливити участь іншим державам комонвелту, і через це пакт не матиме чисто прозахідного характеру. Щодо можливості поширення пакту на господарську співпрацю, то США, навчені досвідом в Європі, годяться на таке поширення шойно в другій фазі.

Американська периферійна стратегія

З мілітарного боку концепція ОПСАП-у має характер переходу США з засад локальних двосторонніх мілітарних договорів на систему периферійної колективної оборони. Мотиви такого наставлення є більше мілітарної ніж політичної природи. Мілітарні кола Пентагону вважають, що наслідком розвитку воєнної техніки ця система є доцільніша. Основи цієї концепції викладені в «ню-лук». Основним принципом «ню-лук-у» є залишити оборону zagrożених теренів місцевим силам і обмежити їх роллю до варті, а основні сили організувати в одному центрі, з якого можна було б виконати нищівну відплату агресорові і порушникові миру. Основною вимогою тут є створення достатньо сильних і рухливих резерв для протидару. Цю стратегію поділяє і Великобританія. Азійські держави сприймають її недовірливо, вбачаючи в цьому замаскований відворот і неохоту ангажуватися в місцевих конфліктах. Тому Сіньман Рі протестував проти рішення Айзенгауера вивести з Кореї американські дивізії. Айзенгауер мотивував виведення дивізій з Кореї тим, що вони краще потрібні для створення рухливих резерв в США і для скріплення опірних пунктів в Японії, на Філіппінах та Окінаві. Опірні пункти мають бути скріплені ще контингентами Австралії та Новозеландії і британськими частинами на Малайях. Для скріплення опірних пунктів будуть ужиті переважно морські та летунські збройні сили, випосажені атомовою зброєю та ракетами далекого радіусу дії. В рамках цієї стратегії Айзенгауер проєктує збільшити суходільну армію США. Найбільше диспонувану роллю у рамках цієї стратегії мали б відіграти Філіппіни, де США мають 23 летунські і морські опірні пункти.

Такі є пляни Пентагону. Державний департамент не має ще відповідного паралельного політичного пляну. На денному порядку стоїть справа допущення Китайської Народної Республіки до ОН, яка може перехрестити всі мілітарні пляни. Невідомо також, як реагуватиме Індія та Великобританія.

М. Б.

Кінець однієї ілюзії

Гомерична боротьба за ЕОС закінчилася. Вирішна битва відбулась у формі дебати у французькому парламенті щодо процедури ратифікації договору, тобто щодо доцільності ставлення самого внеску під голосування, якщо всі парламентарні комісії його відкинули.

Вночі з 30 на 31 серпня французький парламент 319 голосами проти 264 голосів вирішив не ставити внесок під голосування. Політична доля ЕОС-у була вже припечатана наслідками Брюссельської конференції. Брюссельська конференція була урядовим похороном ЕОС-у. Урядове комюніке від 22 серпня читається як сухе ствердження смерті і список інвентаря по небіжчику. Дискусія і рішення французького парламенту були лише останніми нагробними промовами та завітаннями цвяків у домовину. З цим церемоніалом зникає поняття ЕОС-у, що символізувало політику європейської інтеграції і форму втягнення німецьких контингентів до оборони Європи. Основне питання залишилось однак не вирішеним. Франція, яка породила проєкт ЕОС-у, щоб запобігти прийняттю Західної Німеччини до ОПАП-у, сама його похоронила. Похоронила форму розв'язки німецького питання, однак не саму ідею, тобто потребу озброєння і визнання суверенності Німеччини. Всі є згодні, що Німеччина не може бути неутралізована.

Провал ЕОС-у як конкретної форми реалізації німецької проблеми не є великою втраченою, хоча дає пропагандивні позитиви Кремлеві. Провал ЕОС-у не означає перемоги совєтської концепції. Провалилася лише форма інтеграції, але цей провал відкриває дорогу до політичних альянсів в Європі, які зреалізують основну ідею. ЕОС була заридикальна своєю змістом, бо жадала обмеження національної суверенності, заступаючи її мутним покищо поняттям європейізму. Цей європейізм був обмежений територіально та структурально і — алявий ідейно. Він у своїх зародках не мав жодної шанси протиставитись універсальному і тоталітарному комунізму. Ідея ЕОС-у, як і всякі ідеї, що родяться лише з страху, не мала шанси на життєздатність.

Відкинення ЕОС-у демонструє ще одну європейську болячку, а саме — французько-німецькі взаємини, які лягають грізною тінню на всю європейську і західну політику. Відкинення договорів про ЕОС і німецьку суверенність доводить, що Франція є проти всякого озброєння Німеччини. Це психологічне наставлення Франції може привести до ізоляції французької політики, ба навіть до шляху народної демократії в самій Франції. Є незаперечним фактом, що провал ЕОС унаочинив кризу європейської політики і створив в Європі нову ситуацію.

ТРЕБА ШУКАТИ НОВИХ ШЛЯХІВ

Перед європейською політикою Заходу стоять дві дороги:

а) Чекати на ініціативу Кремля щодо об'єднання Німеччини в рамках «загальноєвропейської системи безпеки», яку він висунув як альтернативу до ЕОС-у;

б) Негайно ступити на шлях безпосередніх альянсів з Німеччиною і творити регіональні оборонні союзи.

Коли йдеться про першу дорогу, то на неї Франція практично вже ступила і на такій платформі стоїть соціал-демократична опозиція Німеччини. Вистачить проаналізувати «французький протокол змін ЕОС-у» яким Мандес-Франс робив тиск на своїх партнерів з ЕОС-у, і його промову в парламенті, щоб переконатися про ненависть Франції до Німеччини і її великий страх перед останньою. У вислідах Брюссельської конференції Мандес-Франс доглянув ізоляцію і майоризацію Франції супроти Німеччини і з тією ізоляцією мусів шукати порятунку в Черчіллі. Інші промовці — противники ЕОС-у (Жюль Мок, генерали Омеран та Кеніг і Едуард Еріо), не споминаючи вже про деголістів і комуністів, одверто виступали проти співпраці з Німеччиною на умовах рівноправності і за французько-російську співпрацю. Їхні виступи символічно завершив спів марсельськи.

Такий самий шлях пропонує голова німецької соціал-демократичної партії Олленгауер, домагаючись негайного скликання конференції великої чwórки.

Формально Мандес-Франс заявив, що ОПАП є основною програмою французької закордонної політики, хоч у Брюсселі він страшив, що Франція може виступити з ОПАП-у, якщо не приймуть його поправок. Він теж заявив, що не можна зволікати з визнанням суверенності Німеччини, але не висловився, як та суверенність мала б виглядати.

Другий шлях, яким може піти західна політика щодо розв'язання німецького питання, — це шлях безпосередніх альянсів з Німеччиною і озброєння Німеччини в рамках ОПАП-у. Після повідомлення про провал ЕОС-у висунуено думку скликати конференцію в складі: Черчіл, Даллес, Мандес-Франс і Аденауер, яка мала б виточити майбутній шлях. Лондон дав уже свою згоду на ініціативу в цьому напрямі. Як відомо, американський, британський та інші європейські уряди наполягали на ратифікації ЕОС-у і дотепер не висували офіційно жодних альтернатив. Тим вони є співвідповідальні за провал політики європейської інтеграції за останніх років. Оптимізм Черчілла, Даллеса, Ідена і Аденауера щодо можливості інтеграції Європи на засадах, застосованих в ЕОС-і, зазнав фрустраційної поразки. Майбутні плани вже не повинні йти тією самою дорогою, лише дорогою визнання національної суверенності країн та координації дій.

США ясно заявили, що, коли не прийде до ратифікації ЕОС-у, вони визна-

ють суверенність Західної Німеччини і заключають двосторонні договори. Парламент ухвалив уже для Айзенгауера відповідні уповноваження. Західна Німеччина дістала б повну суверенність, а воєнну суверенність обмежували б лише двосторонні договори про взаємну оборону.

Тією самою дорогою піде, правдоподібно, також Великобританія і інші європейські країни. Не з'ясоване лише становище Франції. Невтралізація Західної Німеччини не лежить в інтересі Заходу, як це признав на Брюссельській конференції навіть Мандес-Франс. Супроти постійного росту совєтських збройних сил є конечна німецька армія, яка могла б рівноважити сили Сходу і Заходу. Чи німецька армія буде створена у формі національних збройних сил, чи коаліційної армії, чи німецьких частин у рамках ОПАП-у — остається ще відкритим питанням.

На денному порядку насамперед стоїть питання визнання суверенності Західної Німеччини. Підставою для розмов у цій справі не може бути т. зв. «німецький договір», пов'язаний з ЕОС-ом і парафований у Парижі і Бонні.

МРТ

Дискусія про Буковину

Українсько-румунська полеміка і ставлення буковинських німців

Від року ведеться на сторінках української і румунської емігрантської преси дискусія про національний характер Буковини, чи ця країна українська, чи румунська. Тому що наше громадянство, мабуть, не є належно поінформоване про цей цікавий обмін думок між буковинськими українцями і румунами, ми хочемо подати нашим читачам коротку інформацію про цю тему.

Буковинські німці, які перебувають на еміграції в Мюнхені, старалися навіязати контакт із своїми українськими країнами. Нагода для цього трапилася, коли восени 1953 р. буковинські німці влаштували в Мюнхені свій день культури, на який вони запросили представників Українського вільного університету — УВУ, з рamenti якого участь у святі взяв проф. д-р Василь Орелєцький. Український гість німецько-буковинського дня культури з'ясував у своєму привітанні значення українських культурних надбань Буковини і зупинився на деяких моментах з недавнього минулого країни.

Нав'язуючи до виступу українського промовця, прийнятий на цій німецькій імпрезі представник Румунів д-р Манойлеску заявив, що нема і ніколи не було жодної Буковини і що «т. зв. українці на Буковині — це штучно зукраїнізовані румуни». Отже Манойлеску повторив відому вже антиукраїнську тезу Н. Йорги, румунського українолога з часів між двома світовими війнами, кількакратно румунського міністра та прем'єра і президента румунської Академії наук, на думку якого, українство на Буковині «штучно викликало галицькі „торбарі“ при сильній підтримці Габсбургів».

Антиукраїнський виступ цього румунського промовця знашов був свій відгомін на сторінках «Українського самостійника» від 1 листопада 1953 р., а незалежна мюнхенська румунська газета «Патрія», яка завжди підкреслює свою об'єктивність, передрукувала замітку «УС» в своєму 12. числі за листопад-грудень 1953 р., на німецькомовній сторінці, додавши такий коментар:

«... Буковина існує і там є також українці... Буковина була й буде найбагатшою і найгарнішою частиною провінції Молдавії. Приналежність цієї провінції до Румунії вже давно вирішена і не потребує жодних дальших коментарів... Історія повинна була вже навчити українців. Коли ж вони дотепер нічого від неї не навчилися, то їм буде дана ще раз належна відповідь у відповідний час і на належному місці...»

Отже «Патрія» бачить велику незручність у запереченні існування буковинських українців. Бо як заперечувати, коли відомо, що в мировому договорі з 1919 р. румуни мусіли зобов'язатись реєструвати українців і українську мову та культуру на Буковині. Інша справа, що все українське культурне життя на Буковині було знищене, українську мову було заборонено і жоден український інтелегент не відважувався публічно говорити по-українськи.

Але стаття в «Патрії» почала дискусію, в якій забрав голос буковинський німець Дрекслер, що тепер перебуває в Канаді. На сторінках журналу «Die Brücke zum Westen», що виходить у Мюнхені, він виклав свій погляд щодо Буковини, закидаючи одночасно буковинським німцям, пощо вони взагалі запрошували

на свій день культури українців. Українці, на його думку, — це напливовий елемент на Буковині, а румуни є єдиними автохтонами цієї країни.

З інших авторів, що писали на сторінках згаданого журналу на буковинську тематику, треба згадати редактора австрійського часопису «Salzburger Nachrichten», що запропонував гармонійне співжиття різних народів на Буковині — румунів, українців німців, поляків та євреїв (а також і інших, менших національних груп, як вірменів, угорців, старомосковських сектарів липован і циганів). У цьому співжитті народів він бачить клясичний приклад для формування нової Європи.

Неначе продовженням цієї статті є думки Ганса Преліча, одного з ініціаторів згаданого вже дня культури. Він намагається окреслити тип буковинця як продукт впливів різних культур, роблячи при цьому деякі реверанси перед культурними заслугами румунів на Буковині. Очевидно Г. Преліч не звернув уваги на те, що румуни мають дуже підозрілі слов'янські прізвища.

Ми чекали на дальші голоси буковинських німців. У цьому ж журналі появилася стаття голови «Земляцтва буковинських німців» — д-ра Рудольфа Вагнера. Автор не цікавиться питанням, чи Буковина була українською чи румунською національною територією. Для нього важливе те, що тепер там панують большевики і цей факт є великим лихом і для українців, і для румунів. «Земляцтво» не цікавить національну приналежність цієї країни, воно хоче тільки маніфестувати німецькі культурні здобутки на цьому обширі і одночасно вказати на мирне співжиття німців з іншими народами Буковини. «Ніхто не може заперечити, — пише він, — що головні національності Буковини — це українці і румуни».

Р. Вагнер жаліє, що українська і румунська преса на еміграції, реферуючи «День культури буковинських німців», надала цій культурній імпрезі політичного забарвлення. А далі він запевняє, що «Земляцтво» ставитиметься до різних національних груп з Буковини тільки під кутом бачення інтересів німецької емігрантської групи з Буковини і що на майбутнє воно запрошуватиме на свої імпрези представників усіх народів, що живуть на Буковині: українців, румунів, вірменів, липован тощо, якщо тільки матиме їх адреси. «Земляцтво» братиме одночасно активну участь у всіх культурних святах цих емігрантів з Буковини. Німці завжди вказуватимуть на конечність мирного співжиття цих народів, бо всяка міжнаціональна ворожнеча має свій корінь у національному шовінізмі.

В пресовій дискусії забрав також голос відомий український політичний діяч Буковини — д-р Володимир Сергій Сас-Залозецький, умістивши в журналі «Die Brücke zum Westen» відповідь на статтю Дрекслера п. н. «Чи Буковина є українською, чи румунською?».

Д-р Залозецький спершу переповідає аргументи Дрекслера, згідно з якими: 1) північна Буковина під час постанов Молдавської держави (1359 р.) була «майже незаселеною лісистою землею, яка нікому не належала»; 2) Австрія в 1775 р., окупувавши цю країну, дала їй назву і тоді на цій території знаходилось

80 000 румунів і 17 000 українців; 3) на Буковині «ніде немає гробів українських гетьманів і жодних українських манастирів та церков»; 4) щойно молдавський господар Стефан заселив північ Буковини своїми «стрежарями», яких зукраїнізувала Австрія, про що говорять такі прізвища: Альбота, Лупул, Флондор, Зота та інші; 5) щойно румунські бояри закликали галицьких українців як колонізаторів та дешево робочу силу.

Д-р В. Залозецький стверджує: Північ Буковини була заселена вже в неолітичній добі. Впродовж середньовіччя і аж до найновіших часів північна Буковина була заселена подекуди навіть дуже густо. Докази: знахідки у Шипинцях, Стефанівцях, Горднику, Сереті, Дубівцях, Франсталі, Кучурові Великому, Опуті, Чудині, Дорошівцях, Звинячу, при переході через Прут біля Чернівців, у Кіцмані, Цецимі і т. д. Насипані шанці і руїни замків доводять, що йшлося про забезпечення півночі перед ворожою небезпечкою з півдня, а не навпаки. Зрештою це стверджує уже румунський учений Цігара-Самуркас. Неолітичні знахідки належать до трипільської культури.

Північ Буковини належала до Галицького князівства під назвою «Шипинська земля».

Список міст із 1359 р. називає деякі міста північної Буковини «руськими городами», між ними Серет, Сучава і Цери; Хотин називається там «волоським городом», бо його заснували генуезькі купці для охорони переходу через Дністер.

З документів віденського «Царського та державного архіву» видно, що до «русинів» зараховано тільки греко-католицьких буковинців, бо уряд у 1775 р. цікавила релігійна приналежність населення, а не розмовна мова. Українці заселяли тоді замкнену область північної Буковини, і на цій території жило тоді приблизно 16 000 українців і до 2 000 румунів. Це відношення пересунулося впродовж півтора століття — з огляду на більший природний приріст українців — ще більше на користь українців.

Після першої світової війни міродатним було право на національне самовизначення, а не якісь претенсії на «історичні ревіндикації».

«Пан Дрекслер висуває оригінальний критерій, — пише д-р Залозецький, — для визначення національної приналежності даної території: відповідно до того, чи на ній поховані гетьмани, чи ні... А всеж треба нагадати, що син великого українського гетьмана Богдана Хмельницького загинув під Сучавою».

Далі автор відповіді на підставі румунських джерел доводить, що Волощина і Молдавія до XVII ст. розвивалася під слов'янським впливом, що слов'яни були в усій Румунії пануючою верствою і що слово «боярин» є слов'янського походження. Д-р Залозецький нагадує Дрекслерові, що румунський учений П. Р. Панаїтеску довів у своїй «Слов'янсько-румунській літературі», що спочатку вся румунська територія складалася з багатьох малих слов'янсько-румунських князівств. На Буковині — за словами Панаїтеску — спочивають вічним сном князі та бояри Шипинської землі і слов'янські князі з півдня, гроби яких знаходяться також і на півдні Румунії.

Щодо манастирів і церков на Буковині то треба згадати найстаршу церкву у Волощині, яку збудовано 1346 р. в чисто галицькому стилі. Цю церкву перевезено 1468 р. до Пути, де пізніше збудовано й манастир. В Сереті восоуда Сас заснував церкву св. Івана і церкву Святої Трійці. Д-р Залозецький підкреслює, що ніхто не відважиться твердити, що Сас був румуном. У Сучаві мігровицькі церкви збудував князь Юг; кам'яну церкву в Лужанах заснував зукраїнізований литовець Вітольд.

Щодо «стрежарів», то їх поселив у північній Буковині господар Стефан Великий, але в їх склад входили особи різного національного походження — українці, румуни, болгари, серби і т. д. Само ж слово «стрежар» походить від слов'янського «сторозжити». Ці «стрежари» прийняли мову свого слов'янського оточення, якщо вони не були слов'янського походження. В той час слов'янська мова була панівною не тільки в церкві всієї Молдавії та Волощини, але також розмовною мовою на молдавському дворі. Сам Стефан Великий оженився з киявською князівною і говорив по-українськи, як подає польський хроніст Длугош.

Не румуни зукраїнізувалися, а навпаки, багато українців підпадо румунізації, про що говорять такі «румунські» прізвища: Василько, Савчук, Томащук, Мермелюк, Чуперкович. Все це прізвища відомих румунських міністрів, сенаторів та університетських професорів. Родина Флондорів ще перед двома генераціями говорила по-українськи, як заявив В. Залозецькому «у слабій годині» один з її нащадків.

(Далі на 10 стор.)

Стан радянського мистецтва за Еренбургом і Сімоновим

Рівно двадцять літ тому, під кінець літа 1934, відбувся перший з'їзд радянських письменників ССРСР. Кілька сот літераторів, зібраних тоді на з'їзді, мусіли так би мовити живою вагою, як у колгоспі «діловими поросятами», демонструвати великі масштаби радянської літератури. Ясна річ, що серед делегатів з'їзду було багато культурних і талановитих людей, але ні їх культура, ні талант нічого не важили і не були потрібні. Символом і репрезентативною статтю з'їзду був середньоазійський неписьменний пастух Сулейман Стальський, що ніби вдатно складав пісні про Сталіна і його соратників. Сталін, хоч був автором «філософічних» і «мовознавчих» праць, сам інтелектуально був пастухом і жадав відповідного рівня від літератури й мистецтва. З задрістю й жорстокістю, властивими примітиві, що має силу, він мстився людям, усім без винятку, що інтелектуально стояли вище нього, і зокрема літературу ставрав звести на рівень пастуха Сулеймана.

Двадцять літ такої політики звели нанівець радянську літературу й мистецтво. «Літературна газета» в числі від 1 липня 1954 стверджує повний занепад кінопродукції за останні роки: «Якщо у передвоєнні роки в середньому виходило по 40 мистецьких картин, то після війни число їх з кожним роком помітно зменшувалося: 1946 було випущено 20 мистецьких повнометражних фільмів (не рахуючи кіноконцертів і фільмів-спектаклів), 1949 — 9, 1950 — 11, 1951 — 10, 1952 — 5».

Це катастрофа, і якщо в інших ділянках радянського мистецтва, в літературі, зокрема, кількісний занепад не так помітний, то якісно, як мистецтво, вона фактично перестала існувати.

У зв'язку з недавню оголошеною підготовкою до другого з'їзду радянських письменників «Літературна газета» організувала дискусію, що має на меті обговорення шляхів виходу радянської літератури з кризи. Дискутанти, що висловилися досі, одноставно нападають на т. зв. теорію «безконфліктності», що в перекладі на зрозумілу мову означає лякування радянської дійсності, урочистості з парадами, мундирами, орденами. Теорія «безконфліктності» вимагала ніби спрощеного відтворення в літературі радянських людей: або ідеальний радянський тип, як досконалий еталон, без жодних рис негативності, або як уже ворог, то ворог, як на плякаті. Але скільки може бути ворогів, як комунізм будеться вже десятки років? Тому лишалося оперувати ляком. Кілька прикладів. Вірменський поет Георг Емін у статті «Поети й критики» («Літературна газета» від 24 липня 1954) наводить підстрочний переклад з вірменської на російську кількох рядків «Пісні прикордонника» Р. Ованесяна:

Я не брошу свого поста,
Не нарушу святую клятву,
Если б даже пришлось погнаться на
[границе,

Родина моя, за тебя!
«Внутрішні рецензенти, а слідом за ними й редактори видавництва, — пише Емін, — сполушилися: «Як це загинути»? Чи мислила це рід, щоб радянський прикордонник гине?! Занепадницько!» І вірші молодого поета були «відредаговані в такому вигляді:

Если б даже пришлось состарить
[ся на границе,

Родина моя, за тебя!
Для повнішого уявлення про характер дискусії це один уривок з іншої статті: «У тому, якої шкоди завдає визнання тільки ідеального позитивного героя, переконують мене факти з моєї літературної практики, — пише письменник Белашвілі. — Мені довелося бути присутнім на зустрічі з ученицями-випускницями. Серед них була дівчина, яка, похвально висловившись про першу частину мого роману «Рукави», відзначила

їх хибу. «Одна з героїнь роману, — говорила дівчина, — через місяць після відходу її коханого на фронт виїхала заміж за чоловіка, який скоро її покинув. Поступок цієї жінки, що не дотримала обіцянки своєму коханому, вартий засудження, і автор не повинен був давати нам в романі такий образ. Це не типове».

Автор каже далі, що він пояснив учениці помилку, але наскільки ж він сам недалеко відійшов від школярки з своїм примітивним утилітаризмом у літературі, коли дозволив собі таке:

«Звичайно, я пояснив школярці, що вона помилялась: автор намалював таку жінку, щоб показати несправильність, недостойність такого вчинку (!). Але річ у тім, що такого роду помилку припустили тоді під впливом «теорії» безконфліктності не тільки юнаки й дівчата, а й наші керівні критики, а слідом за ними і деякі загонисті редактори».

Як прочитали кілька дискусійних статей, складається враження убівої одноманітності. Усі за директивною пишуть проти «безконфліктності», і фактично ніхто і ні проти кого не дискутує. За директивною раніше все лякували, тепер, теж за директивною, говорять про те, що треба класти трошечки менше ляку, але все лишається те саме: соціалістичний реалізм, вузьке утилітарно-виховне завдання літератури, той самий безнадійно нудний «позитивний» герой, з якого ніколи нічого не вийде. А головне, залишилася та сама лжа: як по-справжньому дискутувати, треба було б критикувати директивні партії і її центральний орган «Правду», що, як цербер, накидалася на письменників, редакторів і критиків, яких тепер роблять відповідальними за повний занепад радянської літератури.

Найбільше в дискусії звертається уваги на те, щоб ніхто не дозволяв собі надто багато вольностей. Ілля Еренбург, припускаючи, що після смерті Сталіна мутра відпущена, написав повість з символічною назвою «Відлига» («Оттепель») і в ній дав більш, ніж дозволено директивами, сміливу характеристику советського мистецтва. Один з його героїв мала Волода Пухов каже, що «всі халтурять», тому халтурить і він, бо справжнє мистецтво нікому не потрібне. У Москві «треба залишатися до мистців, дивитись, кого похвалити, кого наляти, прикидати, увесь час відстоювати своє право на шматок пирога».

Відповідно він малює, з свідомістю, що халтурить, «Бенкет у колгоспі», потім «панс з відображенням племінних корів і курей», а ще пізніше, «відповідно до інструкції», «життєрадісну громадянку, що тримає в руці набір шоколядів, звичайно, найдорощих». Своєму другові Соколовському він каже: «Надзвичайно важливо, щоб були відтворені всі сорти цукерок». А Соколовський, передаючи ці розмови, підкреслює: «Пухов мені сказав, що він мусить малювати шоколяди цукерки». Так у всіх ділянках радянського мистецтва. Акторка Танечка на заяву іншого персонажа, що читач затужив за цікавими книжками, відповідає: «Те саме в театрі!... Три нові постановки, і не ходять... Грати абсолютно нічого». В іншому місці повісті вона заявляє, що в неї «в театрі одні нещасті». Вона «грала в радянській п'єсі ляльокантку, яка викриває професора, винного в низькопоклонстві. Роля жахлива — жодного живого слова; коли вона проказувала монолог, у якому громила професора, в залі сміялися». На додаток ще один глузує з «пісень радянських композиторів», наспівуючи дурну фразу, почуту з радіо: «Смело мы идем вперед, и тоска нас не берет».

Талант Еренбурга безсумнівний, і якщо йому дозволили, він написав би, як виглядає радянське мистецтво. Але він і так пішов досить далеко. Константин Сімонов у директивному порядку аж на чотирьох підвалах у «Літературній газеті» спростовує Еренбурга, ніби в цього останнього наклеп на радянське мистецтво. Але й сам дозволяє собі так висловитися:

«Усі ці тіневі сторони існують в нашому образотворчому мистецтві (і, звичайно, не тільки в ньому), і вони зокрема позначилися, щоб далеко не ходити, на останніх наших мистецьких виставках. Вони позначилися й на штучному гальмуванні росту мистецької молоді і в зведенні деякої з цієї молоді на ролю вічних підмайстрів, учасників усього роду багаточисленних колективів, що творять за півроку — рік уявно монументальні полотна і скульптури. Як найбільш від'ємний, на мій смак, приклад однієї з

подібних скороспілих „монументальних“ картин, можу вказати на дві продемонстровані на виставках картини мистця А. Герасімова, написані ним разом з цілим колективом. На полотні було зображено хвилюючу подію — у Великому театрі, в перші дні після смерті Леніна, дають клятву в вірності його справі соратники Леніна — а в картині не було ні життя, ні мистецтва, ні скорботи, ні хвилювання, ні мужності.

Правдою буде сказати й те, що в нашому образотворчому мистецтві було, та це й лишилося, надто багато парадності, що іноді доходить до напушеності, що ми бачили занадто багато портретів, занадто багато орденів, мундирів, парадних костюмів і надто мало думки і людської теплоти на обличчях, що взагалі життя простих людей, їх щоденні праці, побутові, любові, дружби, дорогим інтимним людським почуттям уділялося в нашому мистецтві й скульптурі надто мало уваги».

Це теж критика радянського мистецтва, і досить гостра. Але між Еренбургом і Сімоновим засадничі різниці. Еренбург узагальнює, вважаючи, що сама радянська система виключає можливість мистецького твору, Сімонов переносить вину з системи на мистців. Конкретно — Сімонов вважає, що картина Герасімова погана тільки з вини самого автора, за Еренбургом — вона фальшива в самому задумі.

Тому, щоб відмежуватися від Еренбурга, Сімонов додає:

«Все те, що я говорю, зовсім не нове, хоч би тому, що про це говорять самі мистці, тому, що вони з цим борються, і здорові сили в цих спорах перемагають, хоч боротьба й не легка».

Це неправда подвійно. Те, що говорить Сімонов усе таки нове. Раніше не можна було й так говорити проти орденів, портретів і парадних костюмів, як він говорить сьогодні. Отже мутра трохи відпущена, але не настільки, як думав Еренбург. Друга неправда в твердженні, що «здорові сили в цих спорах перемагають»: це може статися тільки тоді, коли буде визнано, що Герасімов винен у тому, що його картина фальшива, а винна в занепаді мистецтва дотеперішня політика партії. Так далеко в дискусії не пішло, і тому вона перетворюється на симуляцію, з якої наслідки будуть далеко менші від витраченої кількості слів.

I. K.

СИЛЮЕТИ МІЖНАРОДНОГО ЖИТТЯ

Мартін Гайдеггер

«Щоб спричинити справжній поступ науки і правдивого знання, для цього потрібно, щоб людина досягла метафізичних глибин. Насамперед потрібно знову здобути обґрунтоване і правдиво підбудоване відношення до цілості буття».

Мартін Гайдеггер

Видатний німецький філософ сучасності Мартін Гайдеггер народився 1889 р. Вже 1923 він став професором Марбурзького університету, а 1928 зайняв кафедру філософії у Фрайбурзі як наступник Гуссерля. Від 1951 — на пенсії.

В сучасній духовій ситуації Гайдеггер займає чи не перше орієнтаційне місце. При тім у широких колах публіки він відомий тільки посередньо або й зовсім ні. Тим часом кожна його думка, кожний його твір є жадібно лвлені, коментовані, і вони деякою мірою стають об'єктом певного снобізму на тлі розмов про «кризу людини» нашої доби.

Гайдеггер з деякого погляду продовжує думки Ніцше. Але так само, як і Ніцше, він є також часто фальшиво інтерпретований чи викривлений для естетичної розваги, замість для внутрішнього переродження. Основна його відмінна риса — це те, що він працює в чисто філософській площині, тоді як Ніцше працював для широкої культурної публіки.

Після дуже ґрунтовної філософської підготовки (Його докторська праця стосується філософії середньовіччя) Гайдеггер поставив своєю основною тезу: щоб відповісти на питання про цілість буття, треба проаналізувати можливість, які дані для цього людини. В суті речі це давнє ставлення проблеми хоч би Кантом і Декартом. Гайдеггер однак ставить її інакше. Йому йдеться про «дименсії» людини, ніж про просту аналізу критеріїв. Аналіз цих дименсій — це

аналіз не тільки внутрішніх даних, але й зовнішніх, часових і просторових. Це аналіз ситуації й інтенціональності людини. Звідси назва його першого та основного твору „Sein und Zeit“. Така постава проблеми глибоко відзеркалює разом історично й технічно закорінене думання, як також і його пошукання з сучасними проблемами.

Основною думкою цього твору є те, що людина є завжди, і через історично-соціальне становище, і через спосіб свого думання, в якомусь «своєму світі» (in-der-Welt-sein). Ба, більше, вона має звичайний нахил стати в'язнем цього світу, вдоволитись його клопотами, потребами, знайти в ньому своє місце, свої амбіції тощо. В цьому світі людина стає коліщатком певної соціальної та культурної структури, і не існує жодного особистого покликання в абсолютному розумінні. Це є світ неперсональності, де панує безособове «там» неавтентичності.

Тривожною думкою для цієї людини є тільки смерть. Думка про смерть здатна зруйнувати всі ілюзії щастя та спокою, які тримають людину в обіймах даного світу. Однак цю думку багато людей не зміє довести до кінця, і для них вона не стає моментом глибокого внутрішнього переродження. Для них після смерті відкривається те «ніщо», що їх ще більше втискає в обійми світу. Автентична людина, що рішена цілковито виповнити свою людську долю, це людина, для якої смерть і те «ніщо» є основною проблемою, в світлі якої вона оцінює світ, свою дію і своє покликання.

На тлі ствердження цих категорій чи дименсій людини зайшло капітальне непорозуміння між Гайдеггером і його коментаторами. Як Ніцше, який закинув своїй добі її нігілізм, опинився на лаві обвинувачених у нігілізмі, так і Гайдеггер... Післявоєнні настрої зокрема сприяли тому, щоб у сентиментальній формі проповідувати т. зв. песимістичний чи нігілістичний екзистенціалізм.

Тим часом скупий на слова Гайдеггер вже давно спростував своїх коментаторів і продовжує це робити далі. Питання про те «ніщо» — це суттєве питання

людини. Це питання про те, чи «наш світ» є всім буттям, чи ні; це питання про абсолютне буття. Людина — це та істота між істотами, привілес якої є піднятися понад них (Ek-sistenz) і питатися про суть буття. Людина дефініюється своїм відношенням до абсолютного буття. Це і є змістом дальших творів Гайдеггера. (Kant und das Problem der Metaphysik; Vom Wesen des Grundes; і недавно: Über den Humanismus).

Людина — шукач правди. Але дорога правди — це справжня аскеза, зусилля, це глибока внутрішня рішучість — термін, який в Гайдеггера дорівнює термінові автентичності і заступає його. Світ людини й її дія в ньому тільки тоді не стануть для неї тюрмою ілюзій, коли людина пам'ятає про своє основне покликання. Нинішній науковий та технічний поступ тільки тоді буде корисний для людини, коли він вміститься в програму «відкривання правди про буття». Це є питанням науки як ремесла і науки як правди. В одному випадку це збагачення і ушляхетнення людини, в іншому це чародійна паличка ілюзій... Сучасна наука, а з нею і сучасна людина знаходяться в дуже захитаній позиції між цими двома можливостями.

Людина мусить віднайти себе, своє покликання. Гайдеггер шукає пунтків операції в глибині історії філософії. Він залюбки повертається до перших грецьких філософів. «Кожний правдивий початок є великий», невичерпний, кожноразне джерело обнови — це його переконання (Einführung in die Metaphysik). Цей погляд у буття, це «відслонення правди» він шукає також у творах та в надхненні великих мистців і поетів. «Для греків мистецтво було застановою і зусиллям, для нас — декорацією і підсолонжуванням» — каже він. Тому він залюбки студіює Гельдерліна або Рільке. (Hölderlin — oder vom Wesen der Dichtung).

Гайдеггер є тихою постаттю. Він не перекується в галасі амбіцій та рухливості нашої доби. Але його скромна та вперта професорська праця — це одно з тих зерен надії на духову обнову людства, з яких може поволі вирости велике й сильне дерево, і про яке він, за Декартом, сказав: його ґрунт і коріння — це буття; його стовбур — це метафізика; а його вітки — це знання. (Was ist Metaphysik?)

К. МИТРОВИЧ

З АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ

ЛУІС МОРґАН

Ю ДА

Дика слива край шляху,
Куц маслин на горбі.
Юда, відданий зрадї,
Сохне в журбі.

Дика слива — як срібна
Свічка вночі.
Куц маслин — наче дїва
В білій парчі.

Юда з горя волає
Про ближній вогонь.
Холод хвилі колише,
І дрижить оболонь.

Переклад ЯРА СЛАВУТИЧА

ПАМ'ЯТІ СЕЗАНА

В павільйоні «Оранжері» в Парижі відкрито на початку липня виставку картин Поля Сезана.

Ще кілька місяців тому в тому ж павільйоні гостював Ван Гог з Сао Полью. Незвичайно цікаво було бачити двох майстрів, без яких школа імпресіонізму пішла б напевно іншими шляхами. Порівнювати їх майже неможливо, бо ніщо вони різні. Ван Гог спонтанний, і його геній полонить світлими барвами ваш зір, ще заки прийде думка, щоб аналізувати картину. Гаряче сонце Провансу надихало його пейзажі жаром півдня. Ще холодять тільки часом стрункі тополі своїм гострим профілем та синявою зеленню, але й зони наче повітрі серпанком жаркого, золотавого повітря.

У Сезана зустрічає щось холодне. Щось, що говорить стриманістю барв, гармонією ліній, продуманою до деталей композицією. Ці продумані елементи зливаються в досконало гармонійну картину, яка дає справжню насолоду.

Аж дивно, що Сезана вважають імпресіоністом, хоч в нього насправді багато реалізму. А сам же імпресіонізм народився як реакція проти реалізму, може навіть у великій мірі проти реалізму Курбе. Знову ж сам Курбе дав уже в фарбах передсмак імпресіонізму. Його «Жінка з перлою» дає кольорит барв, у яких уже багато світла.

Імпресіонізм опинився скоро на шляху, що тягнув його до зірвання з реальністю, шукання чисто теоретичних розважань, до яких схилилася значна частина імпресіоністів з Е. Бернардом. Сам Курбе звертався до нього такими словами: «Будьте малярем, а не письменником чи філософом».

Сезан вчився, як згадує він сам, у маляра-імпресіоніста Пісаро. Той позбавив його романтизму, навчив шанувати реальний предмет, зрозуміти суть світла та кольорів. Так Сезан навчився схоплювати форму в її повноті та оточити її атмосферою синяви, що тим краще урештєнювала предмет. Він вмів сполучити реальний предмет з повітрям, при допомозі фарби. Але його фарби були чимсь солідним, що тим більше віддавало реальної суті цілості предмету: його форми, його кольору, його оточення. Всім відома незвичайна педантичність Сезана та докладність у схоплюванні суті моделі. Його портрети вимагали довгого позування та безконежного викінчування. Коли здавалося вже все було готове,

ГЕОРГ ГАЙМ
1887—1912

*

Вії довгі твої,
Очей твоїх темні води,
Хай порину я в них,
Хай в глибину я піду.

Спускається в шахту гірник
І тьмяну колише лягну
Над тінями стін тісних,
Коло воріт руди.

Глянь, я спускаюся вниз:
В лоні твоїм забути
Все, що вгорі гримить,
Ясність і муку і день.

В полі, де вітер стоїть,
П'яний житом, ростуть
Просто блакиті неб
Хворі, густі терни.

Дай мені руку,
Хай зростомся ми,
Вітрові здобич,
Птах самотинних лет.

Будемо слухати вліті
Орган громовиць ослаблих,
Купатись в осіннім світлі
На березі синього дня.

Часом зупинимось ми
Обчї колодязів темних:
Заглянути в тишу глибоку,
Нашу любов найти.

З тіней злотних лісів
Вступимо в заграву ми
Вечірню, яка чолі
Кротко торкнеться твого.

Божественній смутку,
Вічної крїла любови,
Глек піднеси,
Сон випивай.

Крок наостанку спинімо,
Де море в жовтавих плямах
Уже до вересня бухти
Тихо пливе.

На горах спочиньмо,
Де квітів нужденних дїм,
Де вітер співучий повз скелі
Рине вниз і тремтить.

Але з тополі, що в Синь
Зноситься Вічну, брунатий
Падає лист — і на шиї
Твоїй покоїться він.

Переклав з нім. М. ОРЕСТ

він нагло казав: «прийдіть ще завтра після заходу сонця, коли все буде сіре і я зможу підшукати відповідний відтінь сірого».

Народжений в Екс де Прованс 1839, завдяки життєвому спритові батька, який спершу робить капелюхи, а опісля стає

АВТОПОРТРЕТ

банковцем та здобуває скоро масток, П. Сезан може спокійно братися до своїх студій, в яких тягне його найбільше рисунк та поезія. Але батько спершу проти його мистецької кар'єри та пропонує йому студіювати право в родинному місті. Сезан однак вперто бореться за малярство і 1861 виїжджає до Парижу. Тут працює в Академії та знайомиться з малярами, між ними з Пісаро, який матиме на нього вирішальний вплив. Його близьким приятелем стає рівно ж Золя, який не раз допомагає йому не тільки своїми порадами, але й рятував з матеріальних труднощів. 1874 на першій виставці імпресіоністів він дає три картини: «Модерну олімпію», «Дім повішеного» та «Вигляд на Овер». Його картини по-являються постійно у всіх салонах, а 1904 в Осінньому Салоні присвячують окрему залю його 32 картинами. В той же час він виставляє також свої картини в Брюсселі, в Салоні вільної естетики. В тому ж році Сезан познайомився з Е. Бернардом, з яким довго листувався, викладаючи йому свої артистичні теорії.

Саме зараз при вході на виставку в Оранжері картина М. Дені — «Поклін Сезанові». Ще 1900 Сезан не відомий ширшій публіці, але вже має виховний вплив на молодих малярів. Бажаючи висловити йому свою вдячність, М. Дені малює картину, на якій група молодих

мистців приятелів, зібрана навколо натюрморту Сезана аналізує твір і захоплюється ним.

75 картин Сезана на виставці достатньо показують мистецьку індивідуальність їх творця у всіх жанрах.

Між портретами вражає постать маляра Ахілла Емпера. особистого приятеля Сезана. Незвичайно сильно промовляє може непропорційна до тіла маляра-карлика голова, яка зраджує глибоку та трагічну душу, бо, здається, те й хотів передати Сезан.

Портрет Густава Гефроя — історика й критика мистецтва — зраджує педантизм мистця та незрівняну гармонійність кольорів. Цей портрет був терпеливою студією, яку автор викінчував і поправляв в численних сеансах. І, здається, на думку Сезана, цей портрет залишився нескінченим, хоч глядачеві дає він справжню насолоду.

Кілька автопортретів самого мистця. Це знову ж студії, в яких геніяльність знаходить потрібний вислів. Портрет на рожевому тлі — дає злиття в одну гармонійну цілість, інший, в подовгуватій формі портрет з «невикінченим» бюстом, підкреслює енергійний вираз обличчя.

Помітний портрет батька Сезана в патріархальній позі, що занятий читанням критики про сина, як і кілька портретів «Дядка Домініка», що позував часто Сезанові для різних студій.

З пейзажів — найкращий, здається «Дім повішеного». Гармонійна конструкційна композиція, повна спокійного світла, дає враження чогось організованого та продуманого, передаючи рівночасно таємничу атмосферу закутину. Всі зрештою пейзажі Сезана відзначаються цією гармонійною композицією, в якій дуже часто прями стовбури дерев надають цілій картині строго лінійного по-

рядку, який утримує в рівновазі всі інші елементи образу.

Відомі чисельні купальниці Сезана. Вони однак не мають значення самі для себе, а творять одну цілість з красвидом. Вони є тільки елементами, з яких Сезан будує та конструює.

Центром виставки була саме картина «Великі купальниці», яка здається, є найбільш викінченою та найкращою композиційно. Все є підпорядковане одному ритмові ліній, що доповнюють себе та укладаються в одну ритмічну цілість. В ім'я цього ритму Сезан деформує деякі форми чи прямо додає деякі елементи для рівноваги композиції.

Але є одна картина, де Сезан тягне саме багатство барв, і він шукає надхнення у венеціанських майстрів. Такою картиною є «Орґія», де немає нічого іншого, крім світла та яскрих кольорів. На синьому тлі неба відбивають теплі фарби тіл, квітів та строкатих одягів.

Багато картин з натюрмортами: це також тільки нагода до численних студій. Вміти схопити вірно та передати природу й суть простого предмету. Але саме натюрморт дає нагоду експериментувати, тому Сезан дає його в щораз складніших комбінаціях, шукаючи вибагливого тла та світляних ефектів.

Критик мистецтва Б. Доріваль зазначає: зберігаючи основу імпресіонізму, Сезан збагатив його й зробив, як сам він казав, «чимсь солідним, чимсь, що стає мистецтвом музеїв». Знайти стабільність, конструкцію та декоративність, поширити імпресіонізм включно до своєї палітри та пензля, проповідувати якесь методу й прикладати її строго — цих думок вистає, щоб вияснити вплив Сезана на молоду генерацію, що визнала його своїм вчителем.

М. КАЛИТОВСЬКА

Поль Сезан

НАТЮРМОРТ (1871-72)

Історія хліба

ВІД ПРОСА ДО МАЙСУ

З якого збіжжя були зроблені хлібні серветки Одиссея? Правдоподібно з ячменю. В ті часи пшениці в Греції не знали, принаймні не знали як місцевий продукт; бо треба було цілого походу аргонравтів, щоб з далекої Колхиди, країни полів пшениці, що опоектизували як золоте руно, привезти першу пшеницю. Дика пшениця зустрічається вже в домовинах новокам'яного віку, але культивована пшениця, що йде за людськими селищами, бо її вирощували так, щоб вона не втратила свого зерна, згадується вперше в надрічних країнах, Єгипті, Месопотамії й Китаї, аж: десь 3 000 літ перед Христом. Але країна походження дикої пшениці Абесінія; це відкриття російського рослинногеографа Вавілова, що вмер в сибірському концтаборі, бо його як менделіянця обвинувачували в поширенні науки, ворожожї державі. Його супернику Лисенкові вдалося акліматизувати пшеницю в північному Сибіру, після того, як вже 1900 вона росла в Канаді; отже, пшениця, що народилася на екваторі, протягом приблизно 10 000 років поширилася аж до полярного кола.

Просо, овес, ячмінь, пшениця — в такому порядку з'явилися у людей культивовані сорти збіжжя. Були народи, що лишилися при просі, інші при вівсі, як, наприклад, германці, яких за їхню вівсяну кашу висмівали римляни, коли самі вже не їли каш. У пізньому античному світі з'явилася жито, а з відкриттям Америки маїс.

Чому називають італійці маїс granturco, коли він прийшов з Америки разом з картоплею і какао? Тому, що турки були першими, яким сподобалися тюрбаноподібні качани, і вони вирощува-

ли їх у великій кількості. Маїс прийшов до них через венеціанців, що заложили на Криті перші маїсові плантації. Вже 1540 р. гуманіст Рюлліус міг запевнити, що маїс прийшов до нас з Персії. 1574 р. мандрівник Рамвольф знайшов, що в країнах на Ефраті повно маїсових полів. Мехіканський бог маїсу Мондамін володів сходом!

МІРОШНИК

Першими мірошниками були жінки, що навколошки качали кам'яний валок вперд і назад по рівному камені, як це зображене на багатьох єгипетських стінах гробів. Потім з'явилися жерна, в яких круглий камінь на осі обертався над другим каменем при допомозі руки, і такі жорна ще сьогодні існують подекуди в Шотландії. Оригінальні млини мали римляни, конічні млини, багато екземплярів яких ще неспокійно стоять у Помпеї. Вся класична старовина, Рим і Греція, мали також і чудові водяні млини, але про вітряки нічого не чути. Про останні згадується вперше 833 р. в Англії, і, правдоподібно, це винахід германців.

Але те, що мірошник в усіх народів має погану славу, вважається частково чарівником або, здебільшого, розбійником, це походить від зловісних великих коліс, якими він управляє, і від образи, що через цю техніку завдається руслу річок: але насамперед від того, що мірошник вмів собі забезпечити монополію помолу, через свого феодального пана заборонив ручні жорна і вимагав не лише дуже велике мито з помолу, що, звичайно, становило одну третину мленого збіжжя, а й, крім того, потайки обкрадав своїх клієнтів. За це, в свою чергу, його притискав пан, якому він мусів платити річні податки за воду і навіть за користування вітром.

Державна публічна бібліотека УССР

Ще в лютому 1919 при Академії наук УССР було відкрито Всенародну бібліотеку України, що до кінця 1919 вже налічувала близько 300 тисяч книг. 1927 бібліотеці був переданий книжковий фонд (до 500 тис. прим.) фундаментальної бібліотеки Київського державного університету. Починаючи з 1919 бібліотека одержує обов'язкові екземпляри всіх видань УССР, а з 1922 р. — видань ССРР.

Книжкові фонди бібліотеки весь час зростали і 1925 становили 1 млн. 260 тис., 1930 — 2 млн. 260 тис. прим. Тепер фонди бібліотеки налічують понад 5 млн. книг, 7 млн. газет, 200 тис. рукописних матеріалів, понад 130 тис. прим. нотної літератури.

1939 бібліотека одержала спеціально обладнане приміщення з 7-поверховим книгосховищем. Це дало їй можливість розширити свою роботу і розгорнути широке обслуговування читачів — був створений ряд філіялів, відділів і кабінетів. 1939 почав працювати Подільський філіял ч. 1 з великим книжковим фондом.

Під час окупації бібліотека була зруйнована, вивезено майже 700 тис. книг. 1948 закінчилися відбудовні роботи, і бібліотека почала нормально обслуговувати читачів і установи книжками, довідками, консультаціями. 1948 бібліотека перевершила показники довоєнного 1940.

1948 було записано 17 400 читачів проти 14 900 читачів 1940; число книговидач становило 1 млн. 529 тис. проти 1 млн. 483 тис.; кількість бібліографічних довідок досягла 19 000 проти 17 000 у 1940 р. Значно більше надходило нової літератури: 355 тис. одиниць 1948 проти 286 тис. — 1940 у бібліотеці є 12 відділів (комплектування, обробки й каталогізація, фондів і обслуговування, бібліографії, рукописів, рідкісних цінних книжок, науково-методичної, масової роботи та ін.), 6 спеціалізованих кабінетів (технічної сільсько-господарської літератури, картографії й географії, бібліотекознавства та ін.) і один філіял.

Про масштаби поповнення фондів бібліотеки можна судити з таких даних: 1953 до фондів бібліотеки надійшло близько 100 тис. книг, понад 26 тис. журналів, 337 тис. газет та ін. Комплектування іноземної літератури відбувається шляхом передплати, а також обміну науковими виданнями з різними установами 36 країн світу. 1953 шляхом передплати було одержано 3-за кордону 31 400 прим. монографій, журналів, газет. Шляхом обміну одержано 3 911 прим. друкованої продукції, з них 1 205 монографій і 2 706 журналів.

У відділі зібрані друковані праці, що становлять великий історико-культурний і науковий інтерес. Поряд із стародрукованими виданнями тут багато книжок з XIX—XX ст.

Велике історико-культурне значення має зібрання стародрукованих книжок. До нього входять ряд самостійних колекцій: книжок слов'янського друку XV—XVIII (близько 10 тис. томів українських, російських і білоруських видань). У відділі є слов'янські передруки: «Часослов» (Краків, 1491 р.), видання білоруського просвітителя Георгія Франціска Скорини, два «анонімних» видання московського друку до 1564 р. і видання Івана Федорова — московський «Апостол» (1574 р.), «Острозька біблія» (1581 р.) та ін. Досить широко представлені у фондах українські видання XVII—XVIII ст. У відділі зібрано велику кількість іноземних стародрукованих книжок XV—XVIII ст. Серед них є найрідкісні екземпляри, наприклад, книга Аристотеля «Про тварин» (Венеція 1476 р.) видана на пергамені, книга невідомого автора «Мистецтво пам'яті» (1479). У світі зберігся лише один екземпляр цієї книги. Серед цих рукописів є пам'ятки глаголичного письма кінця X ст. «Києвские глаголические листки», пам'ятка письменства середини XVI ст. «Пересопницьке євангеліє».

Цінною рукописною колекцією по історії України XVIII ст. є колекція історика Лазаревського, що налічує 210 томів документів. В бібліотеці є оригінали універсалів Богдана Хмельницького, копії літописів Самовидця та ін.

Значний інтерес становлять рукописні зібрання творів українського філософа і письменника XVIII ст. Григорія Сковороди. Важливу цінність має рукописна спадщина Миколи Гоголя. У відділі рукописів зберігається рукопис «Мертвих душ», автографи «Тараса Бульби», «Портрета» та ін. У фондах відділу налічується понад 500 автографів творів класиків української літератури: Шевченка, Квітки-Основ'яненка, Марка Вовчка, Панаса Мирного, Франка, Грабовського.

З СОНЕТІВ В. ШЕКСПІРА

XCVII

Немов зима, розлука вся мені
Була з тобою, щастя забороло!
Який був холод, потемнілі дні
І порожнеча грудня надоколо!

Хоч липень цвів і осени прихід
Не потрачавсь, коли вона, убрана,
Несла сама свій незмірений плід,
Неначе удова по смерті пана:

І нащадків бачивши рясних,
Я ждав сирітської лише їм долі;
Блаженство літа тільки ти для них,
Без тебе й птахи не співали в полі.

Коли ж яка сповняла смутком вись,
То блякли зела, зимна боячись.

ПЕРЕКЛАД О. ЗУЄВСЬКОГО

Але хто був винахідником модерного вальцевого млина? Мешканець Цюріху, який мав зубний біль. Цей продуктивний зубний біль з'явився у нього 1830 р. Він розмовляв з своїм лікарем про властивість наших жувавальних знарядь і здивувався, почувши, що псується зубів залежить від хліба, точніше кажучи, від властивості млинів, що засуджували кожну людину щорічно жувати чотири фунти піску. Так цьому зубному пацієнтові, що звався Мюллером, прийшла ідея, розмелювати зерно між двома поземними металічними вальцями.

Перший млин, який він побудував у Цюріху, щоправда, не виправдав надії, і він мусів утікати від своїх хлібодавців, але другий мешканець Цюріху, Зульцбергер, удосконалив млин; скоро ці млини були введени в Угорщині, і коли віденці від часів Відермасера прославилися за весь світ своїми пекарськими виробами, причиною усього було те, що вони дерші вживали це багато біліше борошно з угорських вальцевих млинів.

ПЕКАР

У великій пошані стояв римський пекар, pistos, від чого пішло німецьке привітання Піфстер. Найшляхетніші з них замі не працювали, а були в крамниці і, ядячи, в тозі продавали хліб. Їх ремесло вважалося мистецтвом, і їх слуги часто мали при роботі рукавиці й маски з марці; у виробі всяких можливих сортів і форм хліба вони перевищували навіть єгиптян, у яких вже встановлено п'ятдесят різних сортів. Нормальною формою хліба була куля; крім того, хліб був у формі кренделів, кілець, лір, кіс, ланцюгів та ін.; знали і на вертелі засмажений хліб і, як особливі делікатеси, хліб цартерів, який був таким легким, що літав на воді. Всі ці пекарі були і мішаниками; кожен млов своє зерно в

пекарні. Що пекар був видатним чоловіком, свідчить фантастична домовина Вергілія Еврісака, біля Порта Маджоре, що має форму величезної пекарської печі.

Аж поки пекарі стали державними службовцями, що залежало від того, що плесб отримував не збіжжя, а хліб. За часів імператора Авреліана 300 000 душ стояли щоденно, щоб отримати хліб, перед 258 пекарнями Риму, з них кожен показував бронзову хлібну марку і отримував даром два хліби. Одно з найбільших лих Риму!

За середньовіччя пекар і мірошник відокремилися. Млини були вигнані на село, і пекарське ремесло підпало вузості середньовічного міського життя. Пекарі стали нещасними людьми; через астму, на яку вони хворіли, у Франції звали їх стогнальниками; чотирнадцятигодинна або вісімнадцятигодинна праця була правом; суворі магістратські приписи слідували за їх продукцією, їх прибутки не мав права перевищувати 13%; а трапилося, що хтось не доважував, тоді його привішували в корзину й кидали в болото, як того цюріхського пекаря, що з помсти за це в 1280 р. спалив половину міста...

ХЛІБ І РЕЛІГІЯ

Хто винайшов хліб? Невідомо. Винахід хліба, як і культивування сортів збіжжя, с подвиг працасів, але відомо, що єгиптяни винайшли кислий хліб і в зв'язку з цим пекарську піч. Перед тим їли коржі, що пеклися в попелі, і за межами Єгипту ще тисячі років задовольнялися таким хлібом, але що єгипетський на дріжджах зроблений хліб був ще занадто мало гідний пошани, про це свідчить єврейська маца, що не сміла бути кислою, заборона головному свяще-

Хроніка культурного життя в УССР

У Симферополі відкривається Кримська філія Академії наук УССР. Для філії будуються чотириповерховий будинок, у якому будуть розміщені відділи історії, археології, геології, хемії, зоології, ґрунтознавства, рослинознавства, і геоботаніки. Кожен відділ матиме свою лабораторію. Крім того, бібліотека на 250 тисяч томів.

Театр ім. Франка повернувся з гастрольної подорожі по містах РСФСР. Театр почав гастролі в Москві в час святкування 300-ліття. За два місяці гастролів театр дав у Москві 81 виставу.

Кримський драматичний театр прибув на гастролі до столиці України. Театр виступає в приміщенні російського драматичного театру ім. Лесі Українки.

Вступні іспити до високих шкіл УССР відбулися в першій половині сер-

пня. На перші курси університетів та інститутів УССР прийнято коло 50 тисяч осіб.

Вечірня музична школа відкрилася в Ужгороді. Це перший вечірній музичний заклад на Закарпатті. Строк навчання чотири роки. Зараз на Закарпатті є десять музичних шкіл по районних центрах. Незабаром відкривається ще одна школа в Рахові.

Львівський драматичний театр ім. Заньковецької закінчив гастролі в столиці Азербайджану Баку. Пресидія верхньої ради Азербайджану нагородила театр почесною грамотою.

Прикарпатський ансамбль пісні й танцю побував на гастролях у Чуваші.

На Дніпропетровщині працює 74 колгоспних і 28 радгоспних радіоузлів, що обслуговують понад 30 тисяч радіоточок.

Невідомий лист Сковороди

Академія наук УССР має випустити в світ наукове видання творів Григорія Сковороди. Спадщина Сковороди ще не вся зібрана. Деякі нові надбання були опубліковані, інші нові тексти знайдені були Інститутом філософії АН УССР в процесі підготовки повного зібрання творів Сковороди.

Невідомий лист Сковороди (від 28 листопада 1774 із села Липців, на Харківщині, до Володимира Тев'яшова, в місто Острозьк, кол. Воронізької губернії; оригінал листа знаходиться у відділі рукописів Державної публічної бібліотеки ім. Салтиков-Шедріна в Ленінграді) стосується найменш вивченого, але найбільш плодотворного періоду в житті й творчості Сковороди — після того, як він залишив посаду вчителя Харківського колегіуму (1769). Це був період мандрівок Сковороди по Україні, коли він переходив із села в село, з міста в місто, прагнути якнайширше розсвітити зерно своєї філософії усю і на письмі.

Вказуючи з дозою легкого гумору на короткість свого листа образним порівнянням його з проїжджим, що, зустрів-

ши на поштовому тракті свого приятеля, кричить йому одночасно і «здраслуй» і «прощай», Сковорода коротко повідомляє про своє нове місце проживання — не в селі Бабаях, біля Харкова, а трохи далі від нього — в с. Липцях, у Олексія Авксентьєва, здається, тамошнього козацького сотника.

Сковорода повідомляє про свою творчу роботу: він уже пише набіло «Разговор», тобто, «Разговор, называемый Алфавит или букварь мира» — один з найкращих його творів. Філософ обіцяє закінчити книгу до початку нового, 1775 р. Цю роботу Сковорода, як він пише в листі, сам поклав на себе як «самообітований обіт». Цей твір Сковорода дійсно закінчив до 1775 і надіслав його Тев'яшову разом із своїм супровідним листом, датованим «1775 года, января 1 дня, в Липцях».

Далі Сковорода передає в листі пошану батькові адресата Степану Тев'яшову, полковникові Харківського Слобідського полку, який виїшов у відставку 1757.

Культурно-мистецька хроніка світу

«Зелені горби Африки», мисливська книжка Ернеста Гемінґвея вийде в кінці жовтня у видавництві Ровольт у Гамбурзі.

Жюльєн Дюв'є вперше буде в Німеччині режисером фільму «Маріянна — моя юнацька любов» за романом Петра Мендельсона «Болюча Аркадія».

Об'єднання ім. Дюрера, до якого перед 1933 р. належало більше 250 000 членів, наново засноване в Вісбадені. Перший голова Ервін Шлютер.

У Венеції відбулась велика виставка Едуарда Мунха. Картини виліцені частково з норвезької державної власності, частково з Цюріхського музею. В Базелі відбулась виставка Мунха в меншому масштабі.

«Автиґону» Ануї поставлять цього року в місті Аванші, в римському амфітеатрі, розкопаному в минулому році. Місто доручило Данієлю Фійону і його ансамблю кожного літа інсценізувати п'єсу для виконання в цьому нововідкритому театрі.

Яку Юпітера доторкатися кислого тіста і християнська гостія. Взагалі, з релігійного погляду хліб в усіх народів має вартість благословення, але у тих, що черпають свою віру з Біблії, воно пов'язане дивною двовалентністю з прокляттям, що лежить на людстві від первородного гріха і що його треба спокутувати, обробляючи землю. Це, правдоподібно, лише релігійне обрамлення забобону, що існує в усіх народів, що займалися скотарством, як араби або германці. Так перший Каліф Амар заборонив магометанам займатися хліборобством, і коли германці мусіли братися за мотику, не маючи більше для своїх отар місця (шестичленна номадська родина потребувала для свого прохарчування отару в 300 штук скоту), то робили це з найбільшою відразою, бо оброблення полі вважалося у них крадіжкою у землі і блюзнірством супроти їхнього бога вітру Одіна.

І це наставлення знаходить свої відповідники у старій Греції, де закопувати і молоти зерно сприймалося як злочин над природою. Щоб його спокутувати, виник Єлевсійський культ в тому місті над Саламською затокою, куди кожної осені паломниками йшли атенці, щоб оплакати зникнення Персефони, персоніфікованого зерна, що проводить зиму у володаря підземного царства, щоб потім щойно навесні знову воскреснути і з'єднатися з своїм коханцем, Діонісом-Якхоссом. Цей Якхос був, свого часу, персоніфікацією винограду, і з глибокодунного, мітичного з'єднання праелементів людської їжі, хліба й вина, постали Єлевсійські містерії, в яких під похованим і знову воскреслим зерном розуміли людську душу, який через мітичний мандрівку по тому світі було обіцяно вічне життя. Ці містерії вважались такими святими і їх розкриття таким блюзнірством, що, не дивлячись на мільйони

людей, що між 7 ст. перед Хр. і 4 ст. після Хр. були посвячені в Єлевсії, так ніколи точно і не стало відомо, що вони там, власне, бачили. Культ скінчився 394 р. після Хр., коли готи з криком «Christus panis! Христос — це хліб!» ввірвалися в храм і мечем убили останнього первосвященника, Несторіаса.

Між церковною єлевсійською вірою, що ставить хліб і вино в центр свого культу, і християнством, що надає хлібові й вину також особливої святости, стільки спільного, що вже думали про спільне джерело. Під богом хліба, що має пройти через зарбне царство, можна вже розуміти єврейського Йосифа («збільшувача»), якого брати вкинули в яму і який пізніше в Єгипті накопичує фараонові збіжжя, як піску в морі. І символічно замученим зерном вважали вже Христа, про якого поет середньовіччя Йоган фон Кролевіц дослівно каже, що «його посіяли, він зійшов, цвів, ріс, його зрізали, як сніг, відвезли на тік, обмолотили, помололи, засунули в піч, залишивши його там на три дні, вийняли, і нарешті його люди вжили, як хліб».

Про це містичне злиття йдеться в тайній вечері. І, на жаль, і ті звірства в зв'язку з так званими святотатствами над гостіями, що за середньовіччя так лякали людей. Інколи траплялося, що священик у Ціборіомі знайшов гостію, що за ніч пофарбувалися в червоне. Гостію проливали кров! Причиною могло бути лише одне: єврейські вночі увізли до церкви, щоб випробувати ножами, чи справді тіло Христове було в гостіях. Інколи через це спалювали цілі єврейські квартали. Щойно 1848 р. Ернсбергер відкрив, що червону фарбу гостію викликає певний мікрокок.

(Р. Й. ГУММ, «Weltwoche» від 16. 8. 1954)

„Університет у поході“

РЕПОРТАЖ З ІІ ВИСОКОШКІЛЬНОГО ЛІТНЬОГО КУРСУ УКРАЇНОЗНАВСТВА ЦЕСУС-У В ЧІДДІНГФОЛДІ — АНГЛІЯ

Лондон, у вересні 1954 р.

Коли пароплав наближається до Нью-Гевен, відвідувача з Європи огортає разом із ранковим холодним вітром якийсь інше почуття, ніж при переході Райну чи якогось іншого суходільного європейського кордону.

Різниця між континентальними країнами, переходячи, наприклад, з Франції до Бельгії чи з Австрії до Німеччини, ви відразу і не помітите. Але тут перед вами — відмінний край, інший стиль, окремі звичаї. За вами — Європа, а ви на острові, що його мешканці люблять підкреслювати свою окремішність від європейського континенту.

Суше і відносно чемне погадження паспортових та митних справ — і ви за хвилину ступаєте землею «гордого Албіону». Поїзд, що везе подорожніх з порту в глибокий край, зокрема до столиці — Лондону, дає перші враження про країну і людей.

З вікон вагона ви оглядаєте понурі і в шаблонному стилі побудовані села та містечка. Є в цьому щось із англосакського практицизму та браку оригінальності. Це — продукт модерної індустріальної Англії, що народилася на початку минулого сторіччя.

Але далі, на далекому горбочку ваше око знаходить якийсь середньовічний кастель, замок чи церкву. Це — свідок колишньої середньовічної Англії.

Назагал на острові багато. Вона чи не єдина радує душу і око під майже завжди похмурним небом і серед не менше похмурих людей в Англії.

«Похмурі» не означає непривітні; люди тут якісь замкнені, без усмішки на лиці, мовчазні. Для гостя з Франції чи сина сонячної України їх поведінка стає дивною, незрозумілою. А для англієцькою є поведінка гомінливих, розсміяних і допитливих чужинців.

В Лондоні входять мовчки у метро якесь подружжя. Молоді люди сіли поруч і проїхали без слова від краю до краю міста. Як увійшли, так і висіли з вагона, не сказавши одне до одного ні слова. В іншому куті вагона кілька чужих туристів голосно розмовляють, сміються, вимахують руками... Лондонці звертають на них увагу і думають про них напевно як про таких, що порушують публічний спокій...

Такі перші фрагментарні враження гостя з континенту.

Екстериторіяльна «Мала Україна»

Наш перший, доволі похмурий настрій змінився, коли ми заїхали до невеликої місцевості на південний схід від Лондону, що зветься Чіддінгфолд. Тут міститься Українська інвалідська оселя СУВ-у. Це чудова садиба, що нагадує український хутір. Головний будинок, що був колись літньою резиденцією якоїсь контеси, містить у собі мешкання для інвалідів, клуб, світлицю, бюро, каплицю.

Недалеко розташовані сільсько-господарські будинки. До садиби прилягає ферма приблизно на 15 гектарів, продукти якої йдуть на власні потреби оселі. В садибі міститься куряча ферма та невеличка пасіка. Городництво — чи не основне заняття мешканців. Скрізь росте багато дерев, різних кущів. В цілому садиба виглядає радше на парк, ніж на сільсько-господарську ферму.

В інвалідській оселі живе понад 20 наших інвалідів останньої війни, що ними уважно піклується громадянство.

Влітку оселя стає також місцем відпочинку для українських робітників, що радо проводять свої ферії в рідній атмосфері «українського хутора» в Чіддінгфолді.

Але найважливішим є те, що вже від кількох років тут щороку твориться літня оселя для української дітвори. Цього року це був справжній пластовий табір, організований Комісією виховних осель молоді (пласт в Англії) в якому побувала майже сотня юнаків і юначок. Перед пластовим табором Спілка Української Молоді у Великобританії організувала свій табір для меншої дітвори.

Таким чином оселя інвалідів, місце проживання учасників війни, стала виховним осередком для тих, що йдуть на зміну. Така зустріч поколінь не лише символічна, але й високо виховна.

«Мала Україна» в Чіддінгфолді, як називають в Англії цю оселю, є справді вільним класиком власної землі, острівцем нашої духової держави на чужині.

Високошкільний літній курс українознавства — ВЛКУ

Українське студентство в Європі вже втретє організує свої високошкільні студійні дні. В минулі роки курс україно-

знавства ЦЕСУС-у відбувся у Франції (в Люрі, Вальбург).

Це — справжня «зелена академія» або, як висловився один з викладачів, «університет у поході». Найменше на 10 днів сходяться разом українські студенти з різних осередків, щоб прослухати лекції українських професорів з українознавчої проблематики. Зустріч старшого й молодшого академічних світів дає позитивні наслідки. Український професор знаходить тут уважну аудиторію, а студент — дослідника і працівника української науки, що передає свої знання і досвід молодшим.

Цього року на заклик Центрального Союзу Українського Студентства — ЦЕСУС прибуло до Чіддінгфолду на Високошкільний курс українознавства понад 35 учасників — студентів західно-європейських університетів, заочників та кілька нестудентів на правах вільних слухачів. Половина учасників прибула з європейського континенту, головню з Бельгії, Франції і Німеччини.

Курсанти займалися на протязі десяти днів під проводом шести професорів (всі з континенту) студійним питанням, що їх підведено під загальну тему:

«Актуальні проблеми української дійсності»
Багато є актуальних проблем, що їх

З листів до редакції

За правильні політичні назви

Треба з рішучістю ствердити, що в українському політичному житті на чужині існує багато недоречностей, неясностей, а то й великих непорозумінь, які можна б дуже легко усунути, якщо б існувала хоч крихітка доброї волі.

Однією з таких недоречностей вважаємо офіційні назви деяких діючих на еміграції політичних організацій. Говоримо про офіційні назви, бо в громадянстві вдоманилися більш популярні окреслення, які не тільки своєю формою, але передусім своїм змістом відповідають справжньому станові речей. Йдеться про назви націоналістичних середовищ за межами України, яких маємо під сучасну пору аж три. Всі вони далі тримаються назви: **Організація Українських Націоналістів — ОУН**, хоч громадянство (а часто і вони самі) називає тих «бандерівцями», тих «мельниківцями», а тих «крайовиками». З дублюванням назв політичних організацій треба вже раз скінчити, щоб не ширити баламутства ні серед українського громадянства, ні серед чужинського політичного світу.

1. Всім українцям на чужині відомо, що в Україні існує і діє єдина **Організація Українських Націоналістів** з точно сформульованою програмою, з виразними ідейно-програмовими позиціями та з своїм докладно визначеним устроєм. На чолі ОУН стоїть провід під керівництвом **Юрія Леміша**, довголітнього підпільника-революціонера, який, хоч виступає під псевдонімом, але прізвище якого відоме вузькому колу борців за визволення України, має великі заслуги в розгорненні революційно-визвольної боротьби нашої батьківщини.

ОУН завжди була безпосередньо пов'язана і своєю революційною дією, і змістом революційної боротьби з рідними землями. Тому тільки тій політичній організації, яка нині веде активну політичну боротьбу в Україні, прислугує назва **Організація Українських Націоналістів**. Під такою назвою знає її український народ, знає її ворог. З цієї назвою пов'язаний також і весь ідейно-програмовий зміст цієї політичної організації.

Всі ті українці на чужині, що визнають політичну програму ОУН на україн-

можна і потрібно було б розглянути студійно на такій зустрічі академічної молоді. Однак вибрано тільки деякі з них.

У зв'язку з 300-літтям Переяслава, цілком оправдано було приділено проблематиці українсько-російських стосунків першорядне місце.

Проф. О. Шульгін з Парижу зайнявся досить ґрунтовно характеристикою доби Хмельницького та його постаті і докладно з'ясував проблему української козацької державності, пов'язавши процес її творення і занепаду з розвитком тогочасних взаємин не тільки на сході Європи, а і в усій Європі.

Проф. Ю. Бойко з Мюнхену цікаво поглибив проблематику «Переяслава», зreferувавши оцінку політики Хмельницького і Переяславського акту за визначними представниками української і російської науки. Советська інтерпретація «Переяслава» в різних фазах советської національної політики відзеркалює всі зміни у ставленні большевицької Москви до України. Викладач широко зупинився над оглядом і оцінкою теперішньої советської акції переяславських святкувань.

Підсоветську проблематику поглибили у своїх викладах проф. Євген Гловіньський (Мюнхен), д-р Микола Ковалевський (Інсбрук) і проф. Олександр Кульчицький (Париж).

Введення в програму курсу лекцій з економіки проф. Є. Гловіньського було новим у порівнянні до попередніх високошкільних курсів. Темою цих лекцій була советська економічна політика і проблема життєвого рівня в СССР. Добре удокументований виклад, аналіза і перегляд розвиткових тенденцій госпо-

дарства СССР характеризували ці солідні фахові лекції. На семінарних заняттях після них дискусія порушувала здебільша питання советської економіки України.

В майбутньому варто б докладніше розглянути саме українську економічну і соціальну проблематику в СССР.

Д-р **М. Ковалевський** говорив про советську національну політику і про опозиційні рухи в Україні в 1920—1953 рр. Усистематизований огляд і об'єктивна оцінка цих затемнених питань були дуже потрібні для молодих слухачів курсу. Думаємо, що це цілком удалося викладачеві, який до своєї проблематики підійшов з великою компетенцією.

Дуже цікаву проблему, проблему психології советського терору порушив проф. д-р **О. Кульчицький**. Викладач розглянув терор з соціологічного і історичного аспекту, а відтак подав дуже глибоку його аналізу, користуючися багатомою фаховою і мемуарною літературою.

Доц. д-р **Володимир Янів** (Париж) на двох семінарних заняттях розглянув кілька проблем з української етнопсихології. Курсанти брали живу участь в обговоренні поставлених питань, тим більше, що їх було подано у зв'язку з теперішньою ситуацією українського народу.

Крім професорських викладів, було прочитано в рамках курсу кілька студентських доповідей, з яких належить відзначити реферати **Я. З. Пеленського** (Мюнхен) і **В. Мардака** (Париж); обидва говорили до питання про українську визвольну проблему в світлі розвитку теперішніх взаємин між Сходом і Заходом.

Надпрограмово прочитав цікавий виклад проф. **О. Олійниченко** з Лондону: про актуальний стан технічної відбудови в Україні та про її транспорт.

Висновки і пропозиції

«Зелена академія» українського студентства в Західній Європі закінчилася. При процяльній ватрі і вересні затіснилася не тільки спільною думкою, але й серця всіх учасників курсу. З згасаючим багаттям цієї ватри не згасли віра й бажання молодшої академічної генерації на чужині жити, працювати, вчитись і рости.

Тому з почуттям щирої вдячності належить згадати викладачів, які присвятили свою працю й час нашому студентству. Зокрема не можна поминути проф. д-ра **Ол. Кульчицького**, який з рамени делегатури УВУ на Францію організував наукову частину курсу. Організаційно-технічна сторона спочивала в руках членів управи ЦЕСУС-у в Лондоні — **В. Микული** і **Івж. В. Олесюкова**, які дуже солідно впоралися з своїми завданнями, не зважаючи на труднощі, що їх не бракує для кожної нашої ініціативи на еміграції.

Третій Високошкільний курс українознавства ЦЕСУС-у відбувся. Сподіваємося, що буде ще четвертий і п'ятий... Вже під час самого курсу серед викладачів і учасників виникла пропозиція, щоб черговий курс організувати в Бельгії і присвятити його проблемі нації в її найрізномірніших аспектах. Проф. **О. Кульчицький** запропонував втягти до активнішої студійної співпраці також студентів, які мали б виготовити наперед семінарні праці, щоб потім піддати їх дискусії на курсі.

При більшому, ніж досі, зацікавленні з боку самої молоді, а також з широкого громадянства, що підтримало б курси українознавства фінансово, можна сподіватись, що ВЛКУ — наш еміграційний «університет у поході» — стане подією ще більшої питомої ваги.

В. М.

ДИСКУСІЯ ПРО БУКОВИНУ

(Закінчення з 6. стор.)

Д-р **В. Залозецький** констатує у своїй статті, що українці живуть суцільною масою на Буковині аж по річку Серет.

*

Жодні т. зв. «історичні аргументи», до того аргументи фальшивників історії не є міродатні для політичної приналежності даного краю, бо не дати 1359, 1775 і 1919 років рішатимуть при визначенні політичного статусу Буковини, а саме народ, що живе в цьому краю. **Північна Буковина була й є українською національною територією**, і пристосовані «історичні аргументи» нічого не змінять у національному складі теперішньої Чернівецької області. Ці пристосовані «аргументи» надто слабкі, щоб реставрувати стан з-перед 1940 року. Політика поворотного ритму не знає. Це знають також і реалістичні румунди, зокрема ті, що живуть у своїй батьківщині.

Над реставраторами і історія, і політика переходить до денного порядку.

І. І. (Мюнхен)

Василь Шипицький

Про молодого патріота

В статті п. Євгена Врецьони п. н. «Яричівська історія» (див. «СУ» ч. 17 від 29. 8. 1954 р.) згадується, м. ін., про **Бардахівського**, якого польський суд засудив був за «протикацапські» виступи на кілька років тюрми. Далі сказано, що цього ж Бардахівського німці розстріляли в Криму.

Тому, що шановний автор переплутав, на жаль, дві різні особи, я дозволю собі в інтересах правди подати такі дані:

Розстріляний в Криму німцями **Роман Бардахівський** народився 1921 р. в родині українського священника, пароха села Татари, Самбірського повіту. Як учень української гімназії УПТ в Самборі, Р. Бардахівський вступив у 1938 р. в члени «Юнацтва» ОУН, гімназійними званнями

якого в Самборі керував тоді я. В 1939 р. Р. Бардахівський став провідником юнацьких звань самбірської гімназії. З приходом большевицької армії в західні українські області він перейшов восени 1939 р. до Генеральної губернії, де склав його зрілості. Влітку 1941 р. я зустрівав його в Самборі, звідки він як член «Похідних груп» пішов на Крим, де його і розстріляло гестапо за підпільну діяльність.

Конфронтуючи дати, не можна припустити, щоб Р. Бардахівський міг на початку 30-их років брати участь як член ОУН в будь-яких політичних акціях. В статті мова, мабуть, про його старшого родича.

З конгресу „Церква в потребі“

В Кенігштайні, в Тавнусі відбувся 25—29 серпня четвертий католицький конгрес „Церква в потребі“ (Kirche in Not), на якому були заступлені представники 21 нації. Організатором цих конгресів є заініційована в Бельгії церковна інституція, яка має свій сильний осередок в Німеччині, в Кенігштайні. Вона поставила собі за мету підтримувати і допомагати церковним колам та духовництву, що знайшлися на еміграції. В міру щораз глибшого зрозуміння на Заході становища за залізною завісою поширився і поглибився зміст цих конгресів у таких питаннях:

пізнання стану переслідування большевицьким режимом церков та їх вірних і духовий зв'язок з ними; протиставлення християнства руйнінним комуністично-большевицьким ідеям; збереження здорового морального стану та християнського духу в емігрантських суспільствах; підготовка священнического достоту з його найважливішим завданням — відродження церкви на руїнах релігійного життя та церковної організації, знищених большевиками.

На тлі загального проникання большевизму в сучасну дійсність цей конгрес відбувся під знаком конечности скріплення католицької церкви також і на Заході. З огляду на загрозливу ситуацію перший раз до участі в конгресі були запрошені світські представники окремих національних груп.

Виходячи з основних засад активного і формуючого дійсність християнства, конгрес у своїй тенденції і в своєму перебігу заактуалізував питання доосновного протиставлення большевизмові.

Відомий і популярний фламандський монах о. Веренфрід ван Страаген у своєму заключному слові підкреслює, що не ставляючи собі жодних політичних чи мілітарних завдань, християнська дія мусить бути радикально і цілковито спрямована проти комунізму як псевдорелігії. Він зауважив, що, протиставляючись большевицькому світові, справжнє християнство не може йти в союзі з західним лібералізмом; воно мусить створити новий дух, включаючи сюди і формування якнайсправедливіших соціальних відносин. Оцінюючи з християнського погляду західну культуру й духовність, о. ван Страаген ствердив, що справжньої християнської західної культури в її найглибшому розумінні вже немає і християнство мусить відродитися на зразках своєї первісної сили. За припущенням провідника, воно відродиться саме на Сході.

З ряду доповідей цікавіші думки, зв'язані з політичним становищем та практичними питаннями щоденного життя на еміграції, висловили два світські німецькі доповідачі: д-р Францль і член „бундестагу“ д-р Чає.

Перший доповідач підкреслює взаємну пов'язаність церкви і Європи як геополітичного та духовного комплексу. Рятуюнок європейських народів перед большевизмом можливий тільки у зв'язку з церквою.

Європа, концепційно беручи, — це цілість, що мусить зберегтися між двома великопростірними комплексами — євразійським і американським. Націоналізм, на його думку, стоять на перешкоді формуванню спільної європейської концепції, яка має постати на базі спільного християнського духу. Нові розв'язки мусять випливати з понаднаціональної бази, і визволення східноєвропейських народів може прийти тільки через об'єднання Європу.

В приватних розмовах ці думки доповідача, несконкретизовані і неуточнені, викликали розбіжні оцінки. Бо, змагаючи в боротьбі з большевизмом до ідеї християнської, європейської солідарности, треба протиставитися всяким імперіалізмам та шовінізмам. Однак, коли йдеться про націоналізм як про право нації на самостійне життя, то в понятті цих народів, що тепер позбавлені цього права, їхній антиімперіалістичний і не-насилницький націоналізм у найглибшому сумлінні не протирічить християнській ідеї.

З українського погляду характеристичним у цій доповіді було те, що до східноєвропейських народів були зараховані тільки народи сателітних держав, а Україна попала... в євразійський комплекс.

Другий доповідач — д-р Чає, німець із Плезьку, виявив дуже багато зрозуміння в питанні ставлення до інших народів. Він підкреслює, що не можна говорити про якусь посланництво якогось народу чи групи народів щодо тих, які тепер знаходяться в большевицькій системі.

Міжнаціональний лад, що в ідейно-політичній площині має протиставитися большевизмові, повинен бути побудований на принципі національного самовизначення.

В розвитку емігрантських національних груп цей доповідач, як і господар конгресу, прелат д-р Кіндерман, обстоював засаду нерозривного пов'язання емігрантів з батьківщиною. Д-р Чає висунув постулат збереження емігрантськими групами власного національного обличчя з власною мовою та культурою. Перед очі молоді, що має бути збережена для батьківщини, треба ставити конкретний і зобов'язуючий образ батьківщини. Така тенденція повинна проявлятися в усіх засобах виховання, зокрема в шкільних підручниках, щоб познайомити молодь з проблематикою народів Середньої та Східної Європи і щоб усунути всякі національні упередження. Тільки на такій природній базі національної спільноти, з одного боку, і на виєлімінуванні національної ненависті та на пошануванні національних прав інших, з другого боку, може вирости християнська духовність та почуття європейської, християнської спільноти.

В усіх доповідях зокрема наголошено вимогу протиставлення християнської ідеї діялектичному матеріалізмові.

Українська група устами свого провідника і речника о. прелата П. Голинського передала корреферат та резолюції до важливіших питань і інформації про церковне життя на батьківщині і за кордоном.

В цих резолюціях стверджено належність України до Європи і непримісність пов'язування її з євразійським комплексом; з'ясовано глибокі християнські основи історичного розвитку України; підкреслено значення національної ідеї в боротьбі з нівелюючим впливом большевицького імперіалізму та інтернаціоналізму і значення плекання національних цінностей в поглиблюванні християнської ідеї на тлі спільної європейської, християнської єдності. Одночасно вказано на всі труднощі нормального розвитку, зокрема на загрозливий стан молоді серед денационалізуючого оточення на еміграції. Проблему достоту нового духовництва поставлено в площину майбутньої служби в Україні.

На тлі атмосфери конгресу треба ствердити, що хоч у західному католицькому світі існує тенденція роботи реверанси у бік нечисленних католиків-росіян та цікавитися передусім Росією, все ж таки представники української групи завдяки своїй дотеперішній діяльності мають спос місце на міжнародному католицькому форумі. Представники нашої церкви і діячі церковно-релігійних організацій мають свою позицію, зв'язки, знайомства і симпатії.

Старанно підготовлена участь українців у конгресі, влаштована виставка церковного мистецтва (збірка д-ра М. Гоція), літургійних предметів і ужиткового народного мистецтва, відправа української Олужби Божої з виступом дбайливо підготованого хору і внесення власного змїсту у проблематику конгресу — все це поставило українську групу на помітне місце.

Дарія Ребет

Заклик з Трієсту

**ДО ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ЦЕРКОВНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ,
ДО ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ТА УСТАНОВ,
ДО ВСІХ ДОПОМОГОВИХ КОМПІТЕТІВ ТА УСТАНОВ,
ДО ВСІЄЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ,
ДО ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ РЕДАКЦІЙ РАДІОВИСИЛЕНЬ,
ДО ВСІХ УКРАЇНОК І УКРАЇНЦІВ, НАШИХ СЕСТЕР І БРАТІВ
ПО ВСІХ КРАЇНАХ ПОСЕЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ,
ДО ВСІХ, В КОГО Б'ЄТЬСЯ УКРАЇНСЬКЕ СЕРЦЕ!**

Дорогі земляки!

Ми горстка українців, політичних емігрантів і втікачів, що прибули з Югославії до трієстського табору в числі 140 осіб, включаючи сюди жінок і дітей, за зайняттям переважно хлібороби, — вже кілька років чекаємо на еміграцію до Канади.

Між нами є й такі, що побувши в югославських тюрмах як прихильники са-

тих, що прагнуть їх задушити. Далі, майже всі ми є хлібороби, і канадська земля з її підсонням відповідає нашій українській. Ми не хочемо розпоршуватися, а хочемо ввійти в велику канадську родину, яка нараховує коло 500 000 наших братів, які і в найгірших обставинах не дали б загинути 140 своїм землякам.

Група української колонії в Трієсті

можливості і незалежності України, після звільнення з тюрми опинилися в таборі і вже четвертий рік чекають на вирішення своєї долі.

З кінцем минулого року до нашого табору прийшло з Канади повідомлення, що всім українцям у Трієсті буде змога виємігрувати до Канади і що незабаром приїде місія канадського міністерства імїграції, яка розв'яже справу переселення. Місія приїхала, але що сталося?

Представники місії, поговоривши з головою кожної родини протягом однієї хвилини, сказали, що можливість виємігрувати до Канади буде надана лише трьом особам з усієї нашої громади і що решта „не відповідає приписам канадських законів“.

Ми просили „Фонд допомоги українців Канади“ старатися про зміну рішення цієї місії.

Ми бажаємо виїхати до Канади. Перше, тому, що ми здекларувалися за Захід, що ми є прихильниками табору, який хоче рятувати християнську культуру та цивілізацію і виступає проти

Наші батьки колись виємігрували на порожні боснійські землі і, почавши з землянок, викорчували ліс, розбудували свої господарства, побудували свої церкви і свої школи. Запевняли, що і нам тепер потрібні для початку тільки азиль і земля.

Щоб мати перед канадською владою ручителів того, що всі взяті нами на себе обов'язки будуть виконані, ми звертаємось до всіх українців з щирим проханням створити своїми позичковими вкладами „Фонд гарантії для емігрантів з трієстського табору“. Ці вклади будуть свого часу даним особам звернені.

Ми просили „Фонд допомоги українців Канади“ взяти на себе акцію збирання вкладів. Тому просимо всіх вислати вклади на адресу:

Ukrainian Canadian Relief Fund,
722. MC. Intyre Bldg.,
Winnipeg. Man., Canada.

зазначаючи, що вклади призначаються для „Фонду гарантії для українських утікачів з трієстського табору“.

Ми віримо, що цей фонд стане великим, що зможе бути підставою для позитивного рішення канадського міністерства імїграції. Ми віримо, що допомога братів уможливить нам, відірваним від землі і праці, знову стати господарями.

Місяць вересень, коли наші земляки-хлібороби збирають по всьому вільному світі плоди своєї праці, проголошуємо місяцем допомоги трієстським емігрантам і втікачам. Закликаємо всіх і кожного докласти всіх старань, щоб канадський парламент був ласкавий трактувати нашу трієстську громаду спеціально і уможливив нам виїзд до сестер і братів на розлогі простори Канади, на яких ми своєю працею доведемо, що можемо бути добрим громадянами вільного світу. В місяці вересні, місяці жнив і молотби золотий пшениці, не забудьте приділити якусь зерно і для ваших земляків у Трієсті.

Трієст, 15. 8. 1954 р.

Слава Ісусу Христу! Слава Україні!

Голова УДК:
(—) Стефан Моравський
Секретар УДК:
(—) Іван Калинюк

ПРОГОЛОШЕННЯ ПЕРЕДПЛАТИ НА ДРУГУ — Т. ЗВ. «ГАСЛОВУ» — ЧАСТИНУ МОНУМЕНТАЛЬНОГО ТВОРУ ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

ЩО ПІ ВИДАЄ НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА і що появляється в чотирьох томах (двадцятьох зошитах) разом близько 1600 ст. друку енциклопедичного формату, з кольоровими мапами та вкладками, разом — чотири томи в полотняних обкладинках і охоронних картонках, за ціну:

дол. 40, — платних до кінця 1954 р.
дол. 50, — платних до кінця 1955 р.
дол. 60, — платних після появи цілости,
дол. 8, — за півшкіряну обкладинку.

Ціни в ішній валюті відповідають рівновартості доляра.

ДРУГА ЧАСТИНА ЕУ СТАНОВИТЬ ОКРЕМЕ ЦІЛЕ УВАГА!

Для колишніх передплатників першої частини ЕУ — (що вже появилася в трьох томах) — і для тих теперішніх передплатників, що бажали б набути також і першу частину ЕУ, пересилаємо рівночасно на цю цілю дол. 45, — обнижуємо передплату на другу — «гаслову» — частину ЕУ до висоти дол. 35, — платних до кінця 1954 р.

Гроші слати на:

Verlag „MOLODE ZYTIA“
MÜNCHEN, Dachauer Str. 9/II.
Postscheckkonto: München 116130
Bankkonto: Süddeutsche Bank München 19441

ЖАДАЙТЕ ПРОСПЕКТІВ І ІНФОРМАЦІЙ!

В-тво «Молоде Життя»

СОВЕТСЬКИЙ ФЕЙЛЕТОН

Швидкісне замилювання очей

Цього дня колгоспники сільгоспартілі імени М. Лотова перебували у веселих клопотах. Господині прощалися з гасовими й гнотяними лампами. З комірок і сундуків витягалися завчасу придбані побутові електроприлади. Всезнавці піонери діловито перевіряли домашню електропроводку, дивуючи дідів і матерів своїми глибокими електротехнічними знаннями.

А з наступом присмерку святочно одягнені хлібороби пішли в колгоспний клуб на недільний вечір. Ось-ось мали спалахнути «лямпочки Ілліча».

Цієї хвилини колгоспники чекали довго й терпляче. Терміни електрифікації, обіцяні ворошиловградською конторою «Сільелектро», давно минули. Навіть тепер у залі були скептики, які продовжували не вірити, сумніватися і запевняти, що в справах «Сільелектро» не можна говорити гоп, поки не перескочить.

Але скептиків посоромили. У клубі спалахнули три електричні лампочки. По залі прокотилася хвиля оплесків. І ворошиловградські електрифікатори почули слова вдячності й привіту. Словом, урочиста частина пройшла, як ніколи, шумно й пишню. Після, так би мовити, офіційних урочистостей президія віддалася на неофіційну вечерю. У клубі почалася художня самодіяльність. Зі сцени загриміла задьориста колгоспна пісня... Раптом пісня обірвалася. У клубі стало темно.

— Громадяни, спокій, — почувся голос електрифікатора. — Світло відключене. — Як відключене?! Ким?

— Нами. Це була проба. І далі посланець «Сільелектро» популярно пояснив, що світло було включене для того, щоб хлібороби могли наочно переконатися в перевагах лампочки напівканія перед гнотовою лампою і хоч на мить відчутти всі блага, які несє з собою електрика.

Після цієї маловтішної тиради ворошиловградський електрифікатор почав зматувати провід тимчасової лінії, на швидку протягнутої з сусіднього села Миколаївки.

Вечір був зіпсований. Гасові лампи знову зайняли своє місце.

Ця печальна історія відбулася 28 квітня цього року, напередодні першотравневого свята, коли колективи донецьких підприємств рапортували про дострокове виконання своїх соціалістичних зобов'язань. Рапортували й ворошиловградські електрифікатори. В той час, коли колгоспниці витягали приховані ними гасові кананці, Валиль Петрович Терещенко, виконуючий обов'язки директора міжобласної будівельної контори «Сільелектро», відбивав до Києва таку телеграму:

«Дотерміново вивершений квітневий плян електрифікації чотирьох колгоспів».

М'яко висловлюючись, це була неправда. У колгоспах, як і раніше, смерділи гноти. Передсвяткова брехня Терещенка була розрахована на довірливих керівників. Розрахунок виявився правильним. У тресті ніхто не запідозрив Василя Петровича в замилюванні очей. Навпаки, там розчулилися швидкісними методами електрифікації:

— Прийшов, побачив, освітив!
Більше за всіх розчулювався керуючий трестом Іван Федорович Ісай — друг і покровитель В. П. Терещенка.
— Василеві Петровичу дай волю, — говорив керуючий, — так він ще не таке сотворить.

І Терещенкові дали волю.
— Як там у нас з річним пляном? — недбало запитав Терещенко у своїх помічників.

— Недовиконали.
— А треба б перевиконати.
— Але для цього треба підвести лінії електропередач до шістьох колгоспів.
— Ну й підведіть. Вірніше, напишіть, що вже підведені.

— Але ж це замилювання очей!
— Ні. Віра в завтрашній день. У плян! І Василеві Петрович включив до річного звіту шість колгоспів, запевняючи, що там уже повнотою змонтовані лінії електропередач, хоч колгоспи по-давньому освітлюються гасом.

У грудні минулого року Терещенко повідомив трест про закінчення робіт в укрупненому колгоспі імени Ворошилова. На днях ми побували в цьому колгоспі.

— Ну як, допомагає вам електрика?
— Ні не допомагає.
— Чому ж це?
— Струму нема!
— Дозвольте, ви ж були електрифіковані ще минулого року!

— Так цеж було на папері.

Така дійсність. В той час, коли колгоспники з сумом дивляться на бездіяльні електромотори й електроприлади, у тресті продовжують захоплюватися швидкісними методами праці Терещенка. Справа буквально доходить до курйозів. На одній з нарад керуючий трестом запропонував Терещенкові не замикатися в свою творчу шкаралупу.

— Вам належить поділитися досвідом швидкісного будівництва ліній електропередач, — сказав керуючий.

— Хіба? Я якраз про це й не думав, — скромно опустив очі Терещенко.

— А ви подумайте й напишіть брошуру.

— Що ж, якщо ви настоюєте...

— Розуміється, настоюю. Розкажіть про свої методи.

— А що ж, може, й справді спробувати. Мені свого добра не шкода.

Окрилений начальницькою ласкою, Терещенко повернувся до ворошиловградської контори. Тут насамперед він звільнився від тих співробітників, які не плутали у зв'язках учорашній день з завтрашнім. Були звільнені головний механік, головний бухгалтер та інші робітники.

Терещенко перебуває зараз у зеніті відомчої слави. Він і справді готується написати брошуру.

Хай же ці рядки послужать передмовою до ще не написаної брошури про швидкісне замилювання очей.

Ф. Кожухов
(«Правда», ч. 227.)

В глибокому смутку подаємо до відома всім приятелям і товаришам, що в Женеві 16 серпня 1954 р. несподівано помер

МИХАЙЛО КЕДІЯ

наш приятель і товариш зброї

Грузинська Національна Організація

УВАГА! ЧИТАЧІ В БРАЗИЛІ!

Повідомляємо, що п. Дмитро Байлюк (Caixa Postal 6, Sao Caetano do Sul, Sao Paulo) перестав бути представником на Бразилію видавництва «Сучасна Україна» і «До зброї».

Звизасмо п. Д. Байлюка перевести з нами усі розрахунки за час від 1 листопада 1953 р.

ВИДАВНИЦТВО

МИ ОТРИМАЛИ ДО ПРОДАЖУ НАСТУПНІ КНИЖКИ:

	Німеч- чина	С Ш А Канада	Англія
М. Орест — Душа і доля, поезії	1.-	0,50	2,0
С. Георгіє — Вибрані поезії, переклади М. Ореста	2.-	1.-	4,0
Р. М. Рільке, Г. Гофмансталь, М. Давтендай — Вибір поезій переклади М. Ореста	2.-	1.-	4,0

Замовлення слати на адресу нашого видавництва або на адреси представників за кордоном.

Купуйте книжку з дій УПА

що появилася у видавництві „ДО ЗБРОЇ“

СПОМИНИ ЧОТОВОГО ОСТРОВЕРХА

Хроніка Тактичних відтинків УПА „Лемко“ і „Маківка“ 1944—1948

Замовляйте у видавництві „Сучасна Україна“

Ціна: в Австралії — 10 шил., в Англії — 8 шил., в Аргентині 12 пезів, в Бельгії — 48 фр., в Бразилії — 25 кр., в Венесуелі — 3.15 бол., в США і Канаді — 1.50 дол., в Німеччині — 4 н. м., у Франції, Тунісі — 340 фр., в Швейцарії — 4 фр., у Швеції — 4.80 кор

Кольпоторам даємо 20% опушту

Замовлення виконуємо за попереднім надісланням готівки. Гроші просимо вислати: за кордоном — на адреси представників, в Німеччині — на адресу видавництва.

Маємо на складі наступні книжки

	ціни в			
	Німеччині	США і Канаді	Англії	
Арка, журнал літератури, мистецтва і критики				
рік 1947, числа 1, 4, 5, 6,				
рік 1948, числа 2, 3-4, 5,				
кожне число по	—50	—15	1.0	
Бабій Ол:				
Світ і людина, поеми	—50	—15	1.0	
Балей Петро:				
Пан, збірка оповідань	1.50	—40	3.0	
Барка Василь:				
Білий світ, поезії	1.—	—30	2.0	
Галайчук Б., — д-р				
Нація поневолена, але державна	1.50	—50	3,0	
Гуменна Докія:				
Діти чумацького шляху, роман	т. I — III 12.—	2.25	24.0	
	т. IV 7.90	2.50	14.6	
Діма:				
Діти, огадайте	—50	—15	1.0	
Росіяні зорі, поезії	—50	—20	1.0	
Домонтович В.:				
Доктор Серафікус, повість	1.50	—40	3.0	
Ідея і чия, видання Проводу ОУН. р. 1946 10 (передрук підпільного видання)	2.—	—50	4.0	
Клен Юрій:				
Спогади про неоклясиків	—50	—15	1.0	
Коваль Федір:				
Зелені Ромби, поезії	1.50	—60	3.0	
Мосендз Леонід:				
Волинський рік, поема	—50	—15	1.0	
Організація і праця штабів, проект	1.50	—40	3.0	
Позиції українського визвольного руху (передрук підпільних статей)	1.50	—40	3.0	

Полтава Л.:				
У вищевій країні, новелі	—50	—20	1.0	
Портрети ген. Р. Шухевича, малі великі	—25	—10	0.6	
	1.—	—30	2.0	
Приходько М.:				
Під сонцем Поділля, спогади	2.—	—50	4.0	
Ребет Лев, д-р:				
Формування української нації	—50	—15	1.0	
Самостійність, орган УГВР (передрук підпільного видання)	1.50	—40	3.0	
Топографія	1.50	—40	3.0	
Хрін Степан:				
Крізь сміх заліза (спогади)	4.—	1.50	8.0	
Зимю в бункрі (спогади хроніка)	4.	1.50	8.0	
Спомяви				
Чотого Островерха	4.—	1.50	8.0	
Всеволод Голуб:				
Україна в Об'єднанні Націй	1.20	0.40	2.6	
Чапленко В.:				
Чорноморці, т. I	1.—	—30	2.0	
Шерех Юрій				
Процання з узора	—50	—20	1.0	
Шерех Ю., Кислиця Д.:				
Граматики української мови, — синтаксис	1.—	—30	2.0	
Янів Волод.:				
Німецькі концентраційні табори	—50	—15	1.0	
Перераховуємо 1 нім. марку: в Австралії — 2,5 шил., в Аргентині — 3 пез., в Бельгії — 12 фр., в Бразилії 5 кр., у Венесуелі — 80 бол., у Франції — Тунісі — 85 фр., у Швейцарії — 1 фр., у Швеції — 1.25 кр.				
Кольпоторам даємо 20% знижки.				
Замовляти у видавництві «Сучасна Україна», München, Karlsplatz 8, III., Germany, або у представників за кордоном.				

ПОВІДОМЛЕННЯ СУСН-у

Управа Союзу українських студентів у Німеччині — СУСН повідомляє, що вона має можливість дістати всі німецькомовні видання (красне письменство, фахову літературу, атласи, лексикони тощо) з 20%-ковою знижкою.

Зацікавлених українських студентів та організації молоді просимо писати на адресу:

Bund Ukrainischer Studenten
in Deutschland e. V.
München 37, Postfach 34

СУЧАСНА УКРАЇНА

ДВОТИЖНЕВИК

Видає:

Закордонне Видавництво УГВР
Редагує: Колегія

Адреси наших представників

Австралія:	Folkshon Library & Book Supply 1 Barwon Street Glenroy W. 9, Vic.
Аргентина:	Denysiuk Mykola c. Curapaligüe 790 Buenos Aires
Бельгія:	Schrayter F. 4 rue des Bouleaux Cheratte, Liege чекове конто для пересилки грошей: Camp. 2376.24
Велико-британія:	Prokop Konstantyn 25 Hillcrest Rd. London W. 3
Венесуела:	Dejneka Alexander UKRAFOT Av. Espana Edificio Panamerica Caracas Catia
Канада:	O. I. Eliashevsky 118 Medland St. Toronto 9, Ont.
США:	Klym Jaroslav 114 East 11-th Street New York 3, N.Y.
Франція і Туніс:	Soroczak Miroslaw Oury-Sud 69 Florange (Moselle)
Швейцарія:	Dr. Prokop Roman Wabernstr. 40 Bern
Швеція:	Harbar Kurylo Box 62 Huddinge